

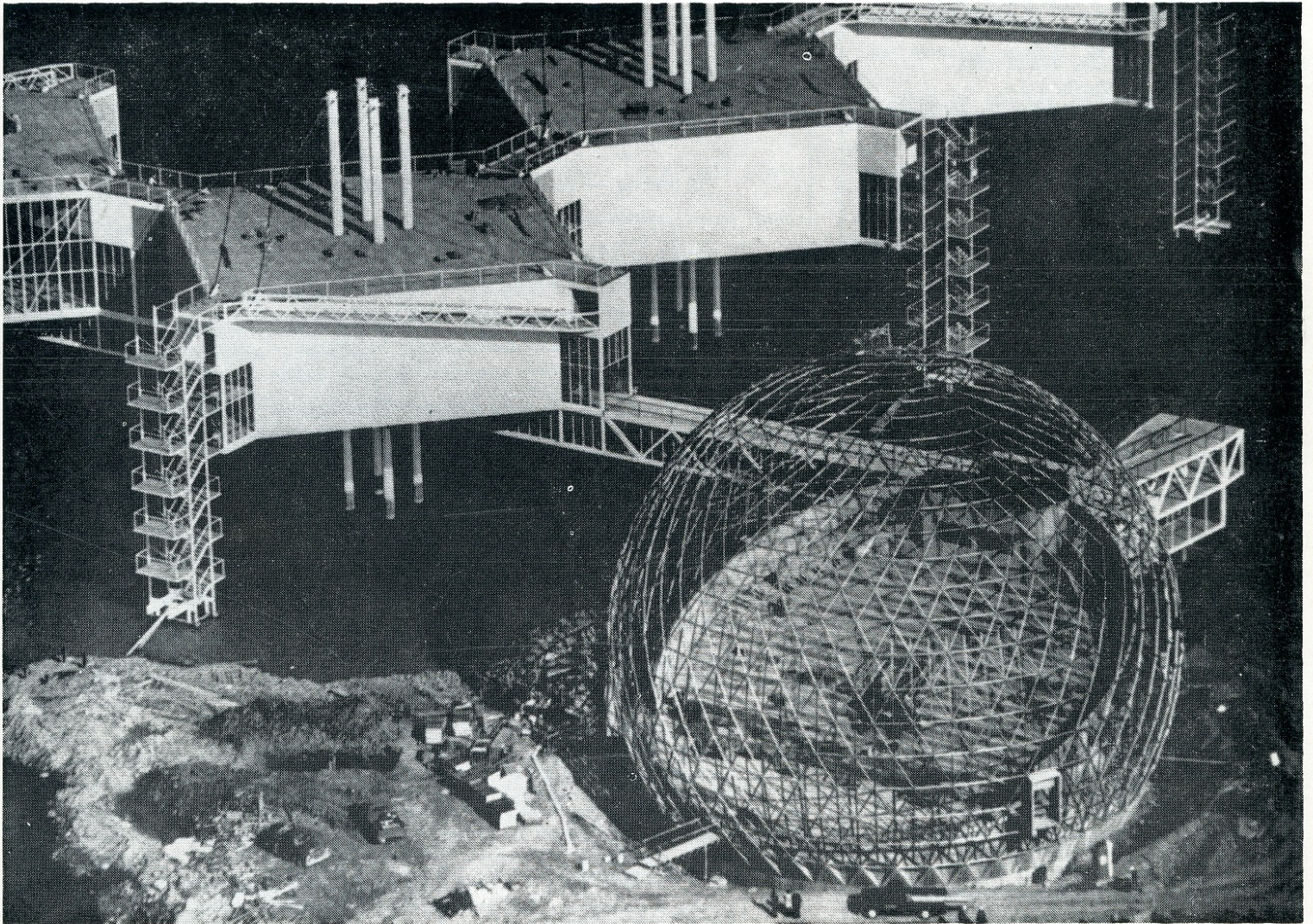
Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XX

ЛИСТОПАД — 1970 — NOVEMBER

Ч. 184

ТОРОНТО

НЬЮ-Йорк

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА :

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

M. Filenko,
40 Strathcona Rd.
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hrynkо,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 16134.

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У. Зах. Німеччини:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо слати
на адресу:

MOLODA UKRAINA
Postal Station "E", Box 8
Toronto 173, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редагує Колегія.

Статті, підписані прізвищем або
ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.), 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських), 24 числа \$9.00 (канадських)

Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських), 24 числа — \$3.50 (америк.).

Ціна одного примірника: 0.25 амер. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.), 24 числа — \$4.50 америк. дол.

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.), 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: О. Лятуринська, М. Турківський — По-
езії. М. Битинський — Невіджалувана втрата (закінчення). В. Коновал
— Філії ОДУМ-у в Чикаго 20 років. Д-р Ю. Криволап — "Вперед, си-
ни народу в кайдани закутого!" Прот. І. Губаржевський — Мряка і
сонце. Ще про ювілейну зустріч ОДУМ-у США і Канади. В. Прохо-
да — Спрага Безсмертя. Т. Матвієнко — "Полум'яне слово". І. Чендей
— Іван. І. Янішевський — Катаока. М. Самвелян — Найдавніший те-
атр у Львові. З одумівського життя і праці. Н. Сандул — Що одумі-
вець читає і що повинен читати. В Україні. Навколо світу. На дозвіл-
лі. Гумор.

На обкладинці: Октаріо Плейс—додаток до Канадійської Національної
Виставки Торонто, Канада. На передньому плані кінотеатр на 2000 осіб.

Оксана ЛЯТУРИНСЬКА (Печеніг)

ЛИСТОПАД

Містерія

"Пам'яті 359-ти Героїв Базару

Думи й думи в прірву шуму листопад кидає;
Біль пожовклий з книги суму від листків
зриває...
"Що то буде, що то буде — (гнуться долу
дуби),
Про нечисту нашу совість знають й темні
сови"...

"Ми казали — (плаче далеч)
Нас забуто, нас закуто,
Зір закрито шматтям:
Ми кричали — (стогне далеч) —
Ворог, це ж бо ворог лютий.
Дали, дали допомогу клятим...
Коб то знати, коб то знати. — (віє вітрів
смуток)
Чей би з кривдою з'єднались? віддали б
йї душу?..."

Думи й думи в прірву шуму листопад кидає;
Біль пожовклий з книги суму від листів
зриває...
"Не приймає мое лоно — (б'ється поле
дзвоном) —
Людський стогін стоголосий тут без похорону".
Розкроїлось, почорніло сине небо від напруги.
Світ не вгледів, світ не вгледів страшної наруги.
Йдуть рядами дні за днями листопадові
сумні.
"Ми, ми свідчим під присягу листопадові
події!"

Сонце зродить день погожий, день по правді
Божій:
Своє право візьмуть з бою скривджені ізгої!
"Ми поможем своєму брату — леском будуть
лати:
Найясніший день потоне в крові, в крові ката"
Думи й думи в прірву шуму листопад кидає,
Біль пожовклий з книги суму від листів
зриває...

Збірник "Базар". Варшава, 1931 р.

*
* *

В свій край вертаються й лелеки.
Їх радісний привітний клекіт
вітає все ізмалку рідне.
Вже скільки літ! Надія блідне
і хатне вогнище вже гасне.
Життя, життя ж таке дочасне!
Вже стільки літ! І ані вістки.
І мов останні падолистки:
ніколи квітами поліття
не народитись нашим дітям.
Я ніжно перебрала струни
і голос мій, так клично-юний,
вібрує свіжістю дівизни.
Коханий, голос мій — з отчизни!

**
*

Підводилися руки вгору,
сухі уста переривали:
"За тих, що згинули від мору...
за тих, які в боях упали".
І били постаті поклони
за тих, що потонули в морі...
за тих, що невідомі в сконі.
Беззвучно плачучи, в покорі
схилялись сестри, і вдовиці,
і матері, і наречені,
і капав віск із восковиці
за тих, що впали безіменні.

**
*

Весна. Прозорий дощ із стріх
Вже покотився, мов горіх,
уперше яротворчий грім.
Виносять люди рало перед дім,,
леміш, сокирку і граблі.
Йди, сонце, високо тобі
все догори та догори,
землі паруючи яріть.

Збірка "Княжа Емаль"

Микола БИТИНСЬКИЙ (ОВЕРКОВИЧ)

НЕВІДЖАЛУВАНА ВТРАТА

Пам'яті Оксани Лятуринської

(Закінчення)

**

Поза згаданим вище пластичним мистецтвом Лятуринська відзначилась ще також в іншій ділянці творчості людського духа, а саме в поезії. В ній Лятуринська, порівняно з її скульптурною творчістю набула багато ширшої популярності серед української еміграції. Цьому, безперечно, сприяла крім таланту поетеси сама властивість поетичного слова ширитися через виголошення, а ще більше через друк, пресу. Отже, поезії Лятуринської появились на сторінках журналів і окремими збірниками.

Поетична творчість Лятуринської майже вся давно вже позитивно й схвально оцінена нашими авторитетними літературними критиками — Ю. Шерехом, поетом Є. Маланюком та іншими; тому я цього питання торкатись не буду. Мені в доповнення до цих спогадів залишилось би сказати тільки те, що я сам спостеріг у загальному процесі творчості поетеси, і що наші літературознавці поминули через неухважність або незнання певних фактів. Отож, і досі ніхто й ніде ще не згадав про ті життєві обставини, в яких започаткувалась і розвивалась поетична творчість молоді поетеси і в якому середовищі та під якими впливами розцвітав її небуденний талант.

І знов таки і в цьому випадку я мушу правдиво без непотрібної хвалби, а також і без зайвої скромності признатись, що власне саме мені, грішному, судилося стати свідком перших кроків і перших виступів на Парнасі молоді претендентки на місце в літературі та її перших літературних успіхів.

По кількох роках мого знайомства з Оксаною Лятуринською, коли з бігом часу міцніше затіснилася наша дружба, я несподівано дізнався, що з добрим уже іменем в українському середовищі мисткиня займається також поезією. Вона сама призналася в тому й показала мені зошит з кількома віршами. То були короткі на дві-три строфи поезії переважно сентиментального забарвлення на теми краси природи і ніжних людських почувань. Була то притаманна жіночому серцю лірика, але в деяких моментах в ній уже відчувалися мужні суворі нотки. Однак, віршованій формі нічого не можна було закинути: версифікація була бездоганною. А що особливо вражало, це своєрідний поетичний стиль: лапідарність вислову, в якому багатство думки й почуття або чітка образність метафори, виявлялися стисло кількома скупими словами. (Чи не вплив пластичної монументальності?)...

Признатися, мене ті вірші своєю свіжістю й незвичайністю просто захопили. На питання, чому вона їх не друкує, — Оксана Лятурин-

ська відповіла, що не надає їм значення, бо сама не певна в їхній вартості, і властиво пише їх для себе в хвилину надхнення а, зрештою, не має охоти тим зайнятися та й не знає, як то робиться... Я запропонував їй свої послуги. В той час я мав уже неодноразові справи з деякими редакціями, а також і певний досвід з різними друками, в тому й віршів; а в Празі навіть був зв'язаний працею з двома редакціями, тому охоче взявся щось із поезій Лятуринської надрукувати. Так перший вірш молоді поетеси був надрукований в згадуваному вже журналі "Гуртуймося" в числі VI за 1931 р. під назвою "Смерть козака". В числі VIII цього журналу за той же рік появилася ще один вірш "Пісня", а в числі X 1933 р. надруковано в ньому досить велику поезію Лятуринської "Дума про скривавлену сорочку", присвячену Крутам. Цим віршем розпочала поетеса новий цикл своїх поезій, просякнута духом пробою й мужнього змагання, що в значній мірі відбивались на всій її далішій поетичній творчості. Отже, можна вважати, що журнал "Гуртуймося", оприлюднивши вірші Лятуринської, перший увів її в нозу українську літературу. Також інший елегійний вірш "Листопад", написаний на відзначення героїської смерті 359 українських Лицарів на Волині, виявив патріотичне горіння поетеси й скріпив її позицію трубадура нашої трагічної воєнної слави. Цього вірша вперше надруковано в ювілейному збірнику "Базар" у Варшаві (1931 р.), а потім у збірнику "Сенотаф", виданому в Торонті й присвяченому поляглим у боротьбі за Україну (1962 р.).

В міжчасі поезії Лятуринської друкували журнали "Вільне Козацтво", львівські "Дзвони", "Неділя", "Українська Думка" й деякі інші, назв яких не пам'ятаю. Всі вони йшли в світ під псевдонімом поетеси "Оксана Печеніг", й більшість з них за моїм посередництвом, бо сама авторка була досить млява щодо друкування своїх творів і не любила мати справу з редакціями. ("Листопад" теж я надрукував обидва рази).

Нарешті, Лятуринська зважилась видати збірник своїх поезій і упорядкувала книжечку "Гусли" (наслідуючи давнього співця Бояна), яку й надруковано 1938 року коштом відомого мецената проф. Євгена Вирового в Празі, що мав там своє філіялістичне бюро. А далі, вже без моєї участі, від часу Другої світової війни вишли такі твори Лятуринської: збірка "Княжа Емаль" у 1941 р., перевидана у 1956 р. у тому самому році побачила світ ще й невеличка збірка віршів для дітей "Бедрик". Збірка "Княжа Емаль" ґрунтовно утвердила за Лятуринською

славу видатної поетеси української літератури в діаспорі. Від часу "Княжої Емалі" Лятуринська друкувалась під власним ім'ям.

Поза тим весь час, майже аж до смерті, Лятуринська далі друкувала свої дрібні вірші в емігрантських журналах — "Київ", ЗСА, "Новий Літопис" — Канада та інших; 1946 року в Мюнхені випустила в світ невеличку збірку прози — "Материнки" під псевдонімом Роксоляна Вишневецька. Залишила теж і недруковану спадщину.

На закінчення своїх спогадів про Оксану Лятуринську як мистця вважаю за потрібне згадати ще про неї просто як людину з добрим, дуже симпатичним, доброзичливим, привітним характером, який я пізнав за час кількарічного приятелювання з нею. При тому хочу дещо в її життєписі вяснити, бо вже по смерті мисткині довідався, переважно з преси, про всілякі чутки-нісенітниці, що розходяться з фактами її життя, які я добре знав. Тому мені доводиться тут спростовувати ті недоречні суперечності, які постали з фантазійних видумок і довільних припущень. Отже, документально встановлено, що Лятуринська родилася на Волині в 1902 р. у незнаній мені місцевості. Дехто каже ніби біля Вишневця ("Укр. Гол" — І. Б-к), а "Свобода" уточнює (О. Керч) — хутір "Ліс" біля Вишневця. Я не заперечую цього, бо не знаю. А цілком певним є, що навчалась вона в гімназії Острозького Братства, потім у Крем'янецькій гімназії ім. Стешенка і на кінець в Українській Реформованій гімназії в Ржевничах біля Праги на Чехах, яку і закінчила з матурою. Потім студіювала в Празькому Карловому Університеті філософію, який однак мусіла покинути через хронічну хворобу вух. Отже, твердження "Українського Голосу", ніби Лятуринська оглухла при бомбардуванні Праги в 1939 році неправдива. Неправдиве і твердження, що Лятуринська вчилася в Українській Академії Мистецтв, якої в Празі не було, а правдою є, що вона студіювала в Празькій Високій Художньо-Промисловій Школі скульптуру, а водночас приватно відвідувала й Українську Студію Пластичного Мистецтва. Також не відповідає дійсності й твердження, що при бомбардуванні Праги всі скульптурні праці Лятуринської там загинули. По-перше, її помешкання не було ушкоджене бомбардуванням, друге — більшість її скульптурних гіпсових й теракотових виробів перебували у приватних осіб в різних кінцях міста, і тому не могли бути знищені одночасовим бомбардуванням; нарешті, залишилися цілими взагалі всі скульптурні надгробки. Можна лише припускати, що були знищені деякі скульптури, які знаходились в Українському Музеї, що дійсно потерпів від бомб.

Та найбільшою контрверзою є звістка, що її в "Українському Голосі" подав дописувач І. Б-к, ніби прізвище Лятуринської не є її власним, а

літературним псевдонімом. Невідомі підстави й ціль такого твердження, як теж невідомо, чому інформатор не розкрив справжнього прізвища поетеси, яке по її смерті має моральне право на оприлюднення без огляду на ніякі спекуляції. Роблення таємниці з посмертним псевдонімом мисткині робить їй дуже погану прислугу, бо це викликає різні тлумачення, підозри й дезорієнтацію.

А насправді, без "лукавого мудрування", а спираючись на документальні дані та на життєві факти, треба думати, що назвисько Лятуринська — не було якимсь псевдонімом, а справжнім законним родовим батьківським прізвищем поетеси, з яким вона жила змалку, вчилася в школах (дома й на чужині) і яке було зафіксоване офіційно на її особистих документах. Якщо вона, можливо, й мала якесь ще й друге рівнорядне (подвійне) прізвище, то те перше батьківське, ніяк "псевдонімом" (тобто штучним) назвати не можна. Навмисне ж і неоправдане приховування справжнього родового законного імені поетеси й мисткині під псевдонімом, викликає в колі шанувальників славної покійниці дуже прикрі враження й є образою для її світлої пам'яті.

Поза мистецькою творчістю у звичайному щоденному житті Оксана Лятуринська була високоінтелігентною, чуйливою, доброзичливою, дуже скромною, привітною людиною, хоч і замкненою в собі та не скорою до ближчого приятельства. Однак, при тому, на жаль, була вона взагалі, дуже нещасливою людиною через численні хвороби, які її постійно мучили; mimo всіляких внутрішніх домагань, часто боліли їй ноги, постійно страждала вона докучливою глухотою, яка сталася через простуду вух і невдале лікування їх. А до того всього вона пошкодила собі хребта, упавши зі сходів та мала поламані ребра ударом авто на вулиці; чимало страждала вона й нервовим розладнанням і частим безсонням. Проте, була дуже працювита й акуратна чи то в інтелектуальній творчій праці чи в домашній фізичній роботі; жила незвичайно скромно заробітком зі своїх мистецьких праць; про свої інтимні родинні справи й зв'язок з рідним краєм згадується, нікому не звірялась. Такою знав я Оксану Лятуринську під час багатолітнього празького знайомства з нею. Вічна Їй Пам'ять!

**ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ ЗАЛЕГЛУ ПЕРЕДПЛАТУ?
ЯКЩО НІ — ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО !**

Василь КОНОВАЛ

ФІЛІЇ ОДУМ-у В ЧІКАГО – 20 РОКІВ

Доповідь на бенкеті з цієї нагоди 24 жовтня 1970

Зібрались ми сьогодні тут, щоб спільно і належно відсвяткувати 20-річчя нашої молодечої організації ОДУМ-у.

Двадцять років тому, в червні 1950 року, ініціативна група української молоді в Нью Йорку скликала збори, на яких і було створено ОДУМ — Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Майже спонтанно почали народжуватися нові й нові філії ОДУМ-у на території Америки та Канади. На протязі року було створено 18 філій ОДУМ-у в Америці та 8 філій в Канаді.

ОДУМ був створений для того, щоб бути знаряддям поширення демократії, організованого життя, національної гідності, та окремішності. ОДУМ був створений для молоді, яка вірила в демократичні ідеї, але не належала до наявних молодечих організацій.

Треба було створити таку організацію, яка б виховала зміну старшому поколінню і заступила його в усіх ділянках українського громадського життя. Словом, вимога часу створила ОДУМ.

Двадцять років у житті виховно-молодечої організації — це дуже багато, а може й дуже мало. Залежить, як на це дивитися.

Коли організація має певну мету, знає до неї шляхи й розпоряджає здібними провідниками, вона може за 20-тирічний період здобути багато, вона може змінити історичний курс не одної нації. Коли ж організації бракує мети, коли провідники самі не бачать певної цілі перед собою, коли ентузіазм і творчі шукання заміняють жалями на несприятливі обставини, на перешкоди з боку неприхильних, на брак відповідних кадрів чи фінансових засобів — тоді організація й за сорок років не досягне багато.

6-го серпня 1950 року засновано філію ОДУМ-у в Чикаго. Першим головою філії був Олександр Луппо. З самого початку життя і праці філії були тісно пов'язані з українським громадським життям.

Від першого дня свого існування провід ОДУМ-у зрозумів вагу плекання української культури і мистецтва. Вся енергія й старання були звернені на плекання й популяризування української культури. Прищеплення любові до української пісні, до українського танцю рівночасно зроджувало в молоді любов до усього українського, любов до України.

Український нарід давній, бо має кілька тисячоліть історичного життя. За цей довгий час він витворив свою власну культуру, свої традиції, звичаї. Оці традиції й звичаї — це є ніби неписані закони, вироблені самим життям. Вони нормували суспільний лад. Самі ж традиції й звичаї вироблялись під впливом вимог національної духовності. А це і є національне виховання. Звичай-

но, національне виховання не обмежується своїми традиціями та обрядами. Воно поглиблюється з вивченням своєї рідної мови, історії, літератури тощо. Це вже робота української школи, української церкви та молодечої організації.

Правда, в 1954-55 році філія вийшла на громадську арену своєю футбольною дружиною "Тигри".

"Тигри" змагалися з чисельними чужинецькими і українськими дружинами. Часто сумівські "Крила" ламали свої крила в змаганнях з ОДУМ-ом. Навіть українська спортова дружина "Лєви" деколи ремісувала з "Тиграми". Але з браку зацікавлення спортом ширшого кола одумівської молоді та батьків, дружину було розв'язано. Хоч і не пощастило нам на спортовому відтинку, але з гордістю можемо сказати, що за своє 20-тирічне існування ОДУМ зробив багато. Через наші ряди пройшло багато української молоді, яка здобула вищу освіту в американських університетах та каледжах. Ця молодь стала не тільки свідомою українською молоддю, але й добрими носіями і поширювачами української культури, історії та мистецтва поза межі нашої організації, та поза межі українського громадського суспільства.

Нашому одумівському успіхові ми завдячуємо українським установам, чисельному українському громадянству, наших батькам, прихильникам і симпатикам ОДУМ-у, що завжди давали нам моральну і матеріальну допомогу. Не менш ми вдячні колишньому організаційному референту філії ОДУМ-у Данилові Завертайлові, який багато прислужив у створенні мистецьких одиниць філії, та керівникам мистецьких одиниць: Григорієві Китаєстому, Анатолієві Степовому, Миколі Осовському, Дмитрові Грушецькому, Іванові Іващенко та Анатолієві Луппо, який тепер керує струнковою оркестрою ОДУМ-у, ансамблем бандуристів та співочою групою дівчат.

Не менш ми вдячні корпорації утримання дому ОДУМ-у та її управі. Всі, що дбали за ріст і успіх ОДУМ-у, сьогодні, в цей наш святочний день, тут з нами, за цим першим столом. Віримо, що й наступні роки ОДУМ матиме від всіх вас таку саму допомогу, яку мав до цього часу.

Наступні роки вимагатимуть ще більшої підтримки й праці, бо швидкі темпи денационалізації щораз сильніше відчуються серед нашої молоді. Щоб зберегти наше молоде покоління при українській громаді, щоб зберегти його для нашої церкви, для нашого народу, треба цю молодь виховати в українському дусі та втримати в українському громадському житті.

Коли ми всі спільно візьмемось до праці, тоді сміливо можемо сказати словами Тараса Шевченка: "Наша пісня, наша дума, не вмере не загине..."

ПРИВІТАННЯ ОДУМ-ОВІ ЧІКАГО

Вельмишановні Колеги!

Головна Управа та члени Центрального Комітету ОДУМ-у Канади вітають Вашу філію з 20-літтям. Праця зроблена Чикагською філією за 20 років є взірцем для інших філій ОДУМ-у США і Канади. Ця праця є наслідком зусиль і проводу дуже хороших і працьовитих людей у вашій філії. Хто вони, ви самі знаєте.

Бажаємо Вам багато успіху в майбутній праці і вродистого святкування ювілею.

З одумівським привітом,

Віктор Педенко

перший заступник голови ЦК ОДУМ-у

Щиро-сердечно вітаємо Вас усіх з нагоди 20-тиріччя Вашої цінної виховної організації — ОДУМ.

Філія Асоціації Українців в Чикаго, wraz з усіма своїми складовими організаціями, особливо цінять працю і успіхи молоді при ОДУМ-івському осередку в Чикаго.

Організаційна і культурно-громадська праця одумівців, так в Чикаго, як і поза Чикагом здобули для себе загальну громадську пошану і признание.

Прихильна постава одумівців до українських справ та їхня участь, майже у всіх важливіших загального характеру, чикагських імпрезах, нас всіх зобов'язує.

А тому, одумівському проводові і всьому членству бажаємо дальшого росту і повних успіхів.

Бажаємо, щоби одумівська патріотична молодь стала гідним пересемцем інтересів української справи.

За Управу філії Асоціації Українців в Америці: Ераст М. Дзюбинський — голова

Д-р Павло Турила

організаційний референт

Дорогі друзі Одумівці!

Вітаємо Вас усіх, як достойного молодого Ювілята з двадцятиріччям створення Вашої організації. В житті організації та ще й на еміграції це досить довгий час, за який можна вже робити висновок, чи дана організація витримала іспит зрілості.

Так! Ваша організація іспит склала блискуче, як визначна організаційна клітина, що по всьому світі стверджує українське ім'я в одному радісному слові, — Одумівці! І, зокрема, Ваша чикагська філія, є для старшого покоління і свідком, і доказом, що українському роду — нема переводу. Десятки вихованців Вашої філії, як хлопців так і дівчат, здобули (у цій країні) вищу освіту і мають певність та виразне становище у суспільстві Сполучених Штатів Америки. І ми, ваші батьки, безмежно вдячні за Вашу організацію, що наші діти стають зразковими людьми і громадянами тих країн, де працює ОДУМ! Та на жаль, не всі

одумівці, по виходу з ОДУМ-у, включаються в українське еміграційне громадське, чи політичне життя. А Ви ж в нашому суспільному житті надзвичайно потрібні й необхідні. Бо ж старші люди — ваші батьки — з огляду на свій вік змушені відходити од своєї діяльності з тим, щоб їх Ви замінили. Тим більше, що наша батьківщина — Україна і наш народ є поневолений московсько-комуністичним імперіялізмом. І надіятися на те, що хтось чужий визволить наш нарід, — немає жодного сенсу.

Наш народ це зрозумів і всілякими можливими засобами бореться проти окупанта, за свою долю й волю. Юнаки! наша і ваша роль — допомогти йому в цьому, бо вам куди доступніше діяти, ніж нам старшим, бо ви краще знаєте мови нашого поселення та й те, правду сказавши, вам легше орієнтуватися у настроях суспільства, котре нас з вами оточує. Але, і, безперечно, не забувайте мови, культури своїх батьків, бо мова та культура є нашім портом вашим серед чужих людей. "І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь..." — казав великий Шевченко.

Бажаємо вам, молоді друзі, ще кращих успіхів, як у зміцненні і розбудові вашої організації, так і в особистому майбутньому житті!

За Управу Т-ва Прихильників УНРади в Чикаго:

В. Ростун, голова

Д. Кіреєв, секретар

Управа Станиці та все наше членство вітає сердечно нашу молодь, зорганізовану в ОДУМ-і в її ювілейному святі. Ми радіємо ростом і розвитком нашої молоді, бо віримо, що та зорганізована наша молодь піде слідами своїх попередників та довершить велику розпочату боротьбу за Суверенну Соборну Українську Державу.

Наше покоління живе у великий час. Після сторіч неволі Україна почала скидати із себе важкі кайдани. На нашу долю припало піднести зброю, святу зброю Володимира, Мазепи, Петлюри і Чупринки і сказати світові, що ми живемо та що ми почали будувати нову Україну — Україну майбутнього, впорядкованого, мирного світу, вільного світу вільних народів здійсненого гасла: Воля Народам — Свобода Людині. За це гасло наш нарід поклав великі жертви, за це гасло воювали ми і наші батьки, ми віримо, що ти українська молодь зорганізована в ОДУМ-і за це гасло і справедливості підеш слідами своїх батьків та довершиш великого чину здобуття Самостійної Соборної Української Держави. Щастя вам Боже у дальшій вашій праці.

За Управу станиці Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії:

Богдан Кашуба
голова

Мирон Лепак
секретар

П. С.: В прилозі чек на суму 25.00 дол. на виховні цілі нашої молоді.

Д-р ЮРІЙ КРИВОЛАП,
Голова Ц.К. ОДУМ-у

“ВПЕРЕД, СИНИ НАРОДУ В КАЙДАНИ ЗАКУТОГО!”

(Слово-привіт одумівцям Чикаго, США, на бенкеті присвяченому 20-ій річниці філії)

*“Народ мій є! Народ мій завжди буде,
Ніхто, не перекреслить мій народ!”*

В. Симоненко

Мої дорогі друзі-одумівці!

Зі словами одного з кращих синів українського народу ми вступили з вами в третю декаду нашого існування. Цього року, 18-го червня, минуло рівно 20 років відколи невелика група молодих людей поклала підвалини нашого сьогодиньного буття.

Двадцять років!

Коли народжувалась ця організація, чимало недругів та маловірів гадали, що зерна кидаються в чужу землю, в безідейний ґрунт, що вони не проростуть, що вони, мовляв, приречені на загибель.

Ніде правди діти, була і слабодухість серед деяких основоположників і серед деяких членів нашої організації. Але помилились у своїх передбачуваннях недруги, помилились у своїх сумнівах маловіри!

Зерна кинути в чужу землю, хоч і не в надто добрий своїми якостями ґрунт — проросли, проросли та пустили глибоко та широко своє коріння, яке дало поживу стеблу, що потяглось до сонця, до життя, випускаючи все нові гіллячки.

Двадцять років життя!

Це значить, що в сумнівах народжувана одумівська організація не лише дочекалась свого повноліття, а й зробила перші кроки до дальшого життя, в новій силі, по-новому оцінивши свою суть та призначення. Перед ОДУМ-ом відкрились нові краєвиди — стало видно обриси майбутнього. Воно привело, та змушує це робити й надалі, до чіткішого визначення шляхів до головної мети нашого існування. Отієї мети, яку так яскраво окреслив наш духовний надхненник, почесний член нашого Об'єднання, тепер покійний, світлої пам'яті Іван Павлович Багрянний. Він писав —

“Щоб успішно боротися й перемагати, щоб розв'язувати кожне завдання, яке ставлять перед нами умови нашої боротьби сьогодні, завтра і в дальшому майбутньому, ми повинні повсякчасно виконувати новий тип української людини-політика й борця. Це ми повинні робити організовано й кожен зокрема, порядком самовиховання й самовдосконалення готувати себе повсякденно на провідника, командира, лідера мас, народних мас... Такий лідер — це мусить бути не лідер амбіціями, а лідер особистими високими якостями, лідер розумом і ділом. Лідер, що вмів би не гнати маси києм, а вести їх. Вес-

ти зразком своїм, прикладом, авторитетом. Такий командир мас мусить мати високі свої особисті якості і високу ідейність, зразковий патріотизм, стійкість, здатність до особистих жертв, товариськість, чесність, відвагу і політичну вишколеність”.

Отож, все повище сказане, зобов'язує наш рух робити кожноденний суворий перегляд всього нами зробленого, недоробленого та всього того, що було нами не усвідомлене у періоді нашого передповноліття. І ми почали переозброюватись, не зупиняючи своєї ходи і щодо якісних вартостей наших керівних кадрів і щодо організаційних метод, ба, навіть в зміцненні своєї морально-ідейної платформи. Ми, мої дорогі друзі, не випадковість примхливої долі, чи хворої уяви наших основоположників. НІ, МИ НАРОДЖЕНІ ЯК ІСТОРИЧНА НЕМИНУЧИСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ! Про це говорили у свій час ті, які закладали зерна в ґрунт та вірили в наше існування. Про це говоримо і ми сьогодні, відзначаючи наше двадцятиліття!

Двадцять років!

Хоч порівняно з деякими іншими молодечими українськими організаціями, ми ще молоді, але наші здобутки за ці 20 років існування куди переважають наші невдачі. Двадцять років тому ми почали з п'яти членів. На сьогоднішній день через лави ОДУМ-у перейшли тисячі української молоді. Тисячі української молоді, які не були охоплені жодним українським організованим життям — та які без існування ОДУМ-у були б засуджені на поталу асиміляційним процесам чужого оточення. Так, неначе щойно вчора ми зробили свої перші кроки — а сьогодні відзначаємо 20 років нашого плідного життя!

Ідейний шлях кожної молодої людини, як і кожної молодечої організації, в якій ці люди гуртуються, це окремий шлях, який вона мусить знайти самотужки. Це не легкий шлях — він досить тернистий! Але —

організація, яка свою платформу поставила на духовні надбання свого народу,

організація, яка свою силу черпає з першоджерел християнської культури землі своїх предків, організація, яка не тільки не розриває свого органічного зв'язку з минулими поколіннями рідного народу, а навпаки, каже, що саме цей зв'язок між минулими, сучасними і майбутніми поколіннями є запорукою на майбутнє нації, чи на її рідному материкові, чи для її паростків на різних континентах,

організація, яка вважає себе невід'ємною частиною народу, який своїм минулим, сучасним і майбутнім заслуговує на гідне місце серед рівноправних співтворців людської історії,

організація, яка своїм чином не відмежовується від своїх слів, а йде в ногу з ними, організація, яка примножує лави української інтелігенції з метою творення нових цінностей і вартостей в ділянках політики, культури, науки, технології, в церкві...

Така організація, мої дорогі друзі, не може вмерти. Вона буде жити, буде рости, зміцнюватись, якими б не були хвилі примхливої долі історичного розвитку людства та нашого народу!

Так, мої дорогі друзі, наша організація не може вмерти, бо вона ішла в минулому та вирушає в майбутнє з благословенням своїх батьків, своїх предків, а через них і з благословенням самого Сина Божого!

З Його ім'ям ОДУМ почав своє життя!

З Його ім'ям на наших устах, ми сьогодні почали наші святкування!

З Його ім'ям ОДУМ буде продовжувати своє історичне життя!

Тож, вітаючи Вас з нагоди 20-ліття Вашої філії, я хочу, щоб Ви запам'ятали одне, що кожний з Вас залишається капітаном свого шляху, свого майбутнього. Рівнож, пам'ятайте, що організація, членами якої Ви є, не сирітський дім. Ні, це є прапор дужих, міцних, вольових. Це є заклик до тяжкої праці, до посвяти. Якщо знайшлися на протязі Вашого 20-річного існування такі, що не витримали та відійшли — не падайте духом! Пам'ятайте, що ніколи історія не творилась більшістю, лише активною, відважною, далекоглядною та жертвенною меншістю. Пригадаймо — чи були більшістю: Ной — коли будував свій ковчег, Давид — коли йшов проти Голіята, Колумб, відкриваючи Америку, шукаючи шлях до Індії? Чи спартанці під Термопіями? Чи студенти Київського Університету, загороджуючи своїми тілами шлях до серця України — Києва під Крутами?

Пам'ятайте це і киньте на вагу всю енергію, яку дарує вам ваша молодість. Цим ви забезпечите світле майбутнє нашого існування на роки грядучі! Слава ОДУМ-у! Слава Вам, гідним нащадкам народу України!

24. 10. 70

Микола ТУРКІВСЬКИЙ

ПЕРЕЛЕТИ

О дивні птахи, дивні-дивні сні!
Присядьте і знову в перелети...
Шукаєте стежиночок весни,
Як слів своїх вишукують поети.

Присядете... І серця торкнетесь,
його чуття — найтоншої струни —
й заведете у гадку день увесь.

О, дивні-дивні сні — о дивні птиці!...
Вас в нбчі випускають чарівниці.

(“Дніпро”)

Прот. І. Губаржевський

МРЯКА І СОНЦЕ

(Ескіз)

Досить часто доводиться мені літати. І буває так: на аеродромі хмарно, а іноді й дощ. Неприємний вітер. Сіра площа летовища. Сірі контури будинків. Усе сіре, холодне, чуже. На душі також хмарно, сіро і якось безнадійно...

Сіли в літак. Електрика. Тепло. Чисто. Сірість спокою порушив шум заведених моторів. Засвітилися вогники попереджень: “Не курити!”, “Підтягти пояси!”. І безшумно запурхали метелики-стюардеси.

Рушили. Літак котиться аеродромом, як курка з підв'язаними крильми. Незграбно повертається. Сердиться. Набирає сили, щоб підлетіти, розганяється і... відривається від землі, перетворюючись в орла.

Войовничо гудуть турбіни. Літак робить рішучий поворот над затокою, прихилившись до неї могутнім крилом. Але це не ласка — ненавидить він цю сіру поверхню. Нагинається, щоб швидше відштовхнутися від неї. Швидше прорвати ненависні хмари. І вище! Вище і швидше!...

І ось інший світ. Хмари внизу. Як заблукана отара сунуть вони ледве помітно, безрадно збиваються в купи.

А НАД НИМИ СОНЦЕ!

Море, океан сонячного світла, безкрайого і непереможного. Землі не видно — вона під хмарами. Її ніби й нема.

Сонце проймає душу радістю свого світла. Втрачається почуття руху. Все летить. І літак, і ти в ньому. І сонце з його промінням. Летить чи стоїть? Нема з чим порівняти. Хіба відчуття зрозуміти.

Душа наповнюється почуттям вічності, бо зникає почуття часу — екрана смерті, на якому конає життя.

Кажуть, що неба нема. Немає неба — уявного, оточеного зматеріалізованими образами. Але є небо — Царство вічно творчої любови Духа, безмежного і безтілесного, що скрізь є і все наповнює. І насамперед наповнює світлом людську душу. Небо — царство безсмертя, в якому дух людини причащається життя вічного.

Ми загрузли в матеріально-часових проблемах і знехтували проблеми духово-вічні. Підкорили проблеми духового порядку пристрастям матеріальних вигод. Наші духові крила облипли брудом землі, і він не дає нам злетіти в небо світла і чистоти. Він не дає нам зрозуміти, що фундаментом вічного життя є реальні засади ПРАВДИ, які є джерелом світового прогресу, світлом усього сущого. Ми насміялися з цієї основи основ.

І тому боїмося сісти в Літак Вічності, що підіймає душу з сірої мряки бруду, насильств, смерті в духові сонячні простори над земними хмарами — у Духове Небо, в Царство Небесне.

ЩЕ ПРО ЮВІЛЕЙНУ ЗУСТРІЧ ОДУМ-у США І КАНАДИ

Ювілейна зустріч, присвячена 20-річчю ОДУМ-у відбулася 3-5 липня ц. р. в Канаді. З тієї нагоди на адресу ОДУМ-у надійшли привітання від різних організацій та установ. На бенкеті святкування 4-го липня було понад 600 осіб: всі члени Секретаріату та ЦК УРДП з американсько-канадського терену, голова УРСОюзу Антін Батюк, заступник голови УРС Анатолій Білоцерківський, Олекса Канарейський — голова СУЖЕРО, Юрій Стефанович — секретар Крайового Комітету УРДП Канади, Василь Григоренко секретар КК ОУРДП США, письменник Улас Самчук, д-р Юліян Мовчан, д-р Ст Росоха, редактор газети "Вільне Слово", Еміль Калата — член Кон Комісії УРС, Юрій Гірниак — президент кредитової спілки "Союз" в Торонто, Петро Шкурка — представник від катедри св Володимира, Прокіп Наумчук — керівник радіопередачі "Пісня України" та багато інших політичних та громадських діячів з США і Канади.

До святочної президії і бенкету були запрошені: д-р Юрій Криволап — голова Центрального Комітету ОДУМ-у з дружиною Олею, Віктор Педенко — заступник голови ЦК ОДУМ-у та голова Ювілейного Комітету з дружиною Галиною, Леонід Ліщина — голова ГУ ОДУМ-у Канади, з дружиною Расю, Валентина Родак — керівник хору "Молода Україна" та ансамблю бандуристів ім Гната Хоткевича з Торонта і доповідач на бенкеті, Петро Родак — член Виховної Ради ОДУМ-у та активний діяч ОДУМ-у, Василь Пономаренко, Євген Федоренко і Микола Француженко — попередні голови ЦК ОДУМ-у, Віктор Росинський — голова ГУ ОДУМ-у США, от. Микола Дебрин з дружиною, от. Дмитро Фотій з дружиною, Микола Гавриш — редактор "Молодої України" журналу ОДУМ-у з дружиною Аллою, Олексій Коновал — редактор одумівських сторінок, доповідач на бенкеті, з дружиною Марією, Іван Данильченко — голова Товариства Одумівських Приятелів Канади з дружиною Надією, Павло Мигаль — перший голова ГУ ОДУМ-у та член ініціативної групи створення ОДУМ-у, Василь Григоренко — голова ТОП-у США, Микола Валер — голова Головної Виховної Ради ОДУМ-у Канади, п-ні Григоренко, та інж Іван Янішевський — представник УНРади на Канаду.

Усних привітань на бенкеті не було. Одержані привіти були зачитані лише частинно, а повністю подані імена установ та осіб, що прислали їх. Ось деякі з них: Президент і Віцепрезидент УНРади, Секретаріат і ЦК УРДП, який очолює Ів. Гришко, Крайові Комітети УРДП Канади, США, Німеччини, Англії та ін. країн, Союз Був. Українських Вояків, Комітет Українців Канади, СУМ, Пласт, Т-ва Прихильників УНРади, Українська Стрілецька Громада, СУЖЕРО, ДОБРУС, СУМК та багато інших.

В неділю 5 липня Службу Божу відправив Архiepіскоп Михаїл з Торонта в сослуженні митр. прот. Д. Фотія (Торонто), от. М. Дебрин (Лон-

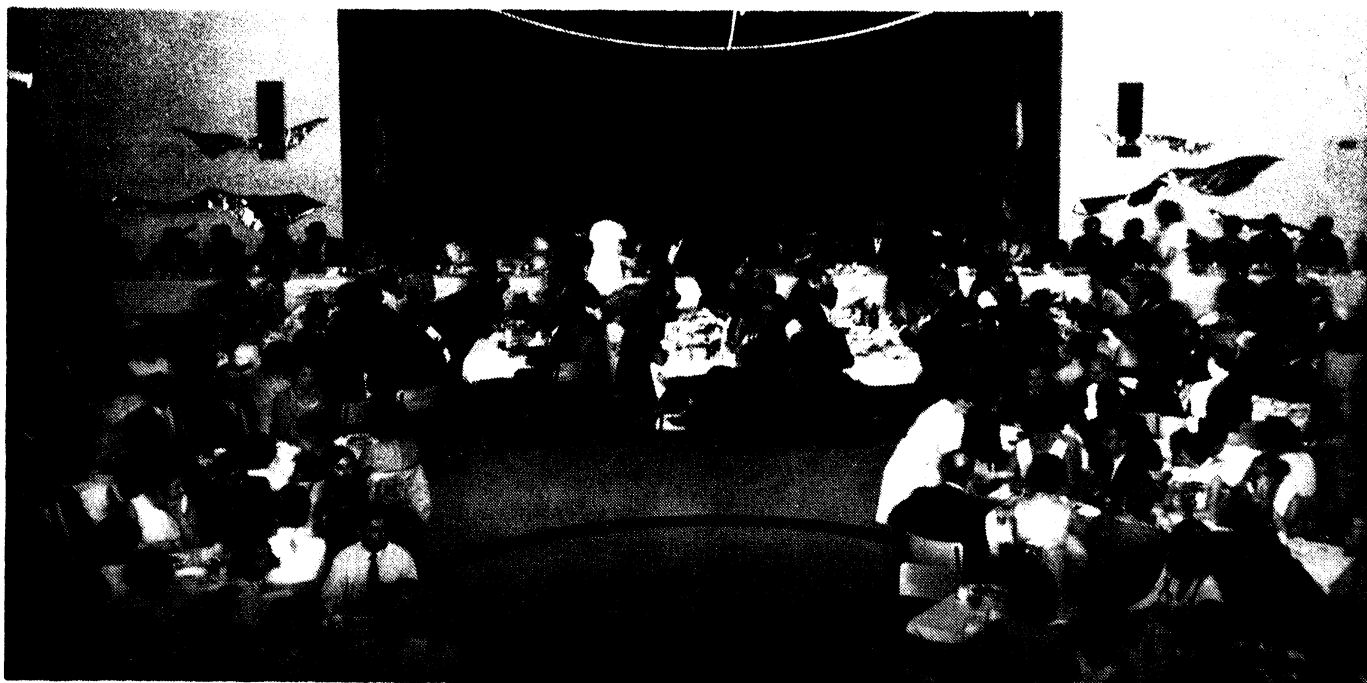
Дівочий секстет і струнна оркестра філії Чикаго

Бандуристи філії Міннеаполіс
Керівник п. Вовк

Хоровий гурток філії Міннеаполіс

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

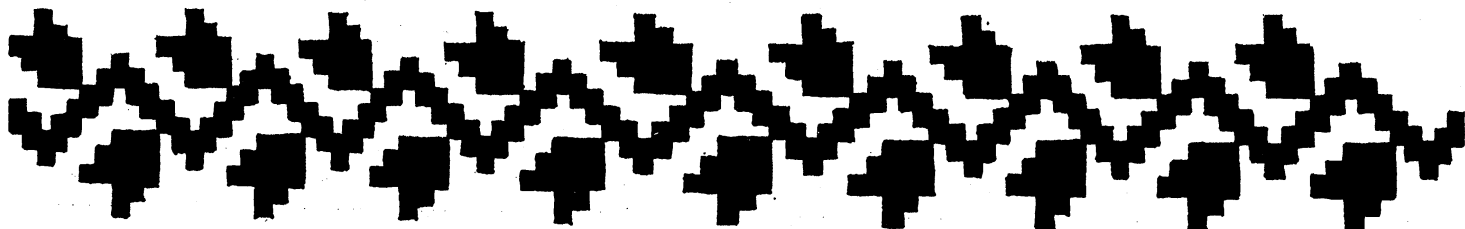
дон) та диякона п. Кривого з Гамільтону. Цілу Службу Божу відспівав хор ОДУМ-у Торонта "Молода Україна". Апостола читав одумівець, член ансамблю бандуристів з Торонта Віктор Духнай. Після дефіляди та спільного обіду в заряді Івана Данильченка голови ТОП-у Канади, відбувся концерт з привітаними та доповіддю голови ЦК ОДУМ-у Юрія Криволапа.

Голова Українського Робітничого Союзу Антін Батюк та пластун сеньйор І. Паньків привітали одумівців з 20-літтям їхньої організації. Конференсом концерту був І. Передерій з Монреалю. В мистецькій частині виступала танцювальна група ОДУМ-у Торонта під керівництвом Миколи Балдецького та об'єднаний хор ОДУМ-у з Торонта "Молода Україна", яким керує Валя Родак, і частина одумівців хору "Молода Україна" з Монреалю, яким керує Іван Козачок. Вони виконали "Марш української молоді", муз. М. Фоменка, слова Івана Багряного та пісні: "Ой у полі" (народня пісня), Ой чорна я си чорна" (народня пісня в обробці А. Авдієвського), "Люблю Полісся" — муз. П. Процака, слова І. Баглая.

Танець "Марина" виконує танцювальна група "Веснянка" філії Торонто

В піснях заспівували Оля Цехмістро (Монреаль), Оля Байрачна та Надія і Люба Цибенко з Торонта. Акомпанювали Надія Цибенко, Віктор Цвітков (Монреаль) та Олек. Груненко.

Василь ПРОХОДА

“СПРАГА БЕЗСМЕРТЯ”

Одвічно актуальну тему безсмертя заторкнув відомий український письменник і публіцист Василь Чапленко в останній збірці своїх оповідань під назвою “Спрага Безсмертя”, Нью-Йорк, 1969. 193 сторінки.

З духово-культурним розвитком людства поступово еволюціонувало розуміння суттєвості безсмертя з вірою в загробне життя душі людини. В безмежності Всесвіту з безліччю, крім нашої, сонячних систем, що перебувають в одвічному русі в різних галактиках, наша земля є лише мікроскопічною часткою в безконечному просторі космосу.

Тому прагнення до безсмертя людини, цієї ультра-мікроскопічної істоти життя й буття одвічного Духа набирає дещо іншого характеру. Ще перед двома тисячеліттями геній людської думки філософ Платон сказав: “Думаю, що всі все роблять задля безсмертної доброчесності і такої ж слави і що ліпші більше все роблять з любови до безсмертя. І плодючі сильні тілом... через народжування дітей досягають своєї безсмертності... А плодючі душею — роблять це через народжування душ... Це значить народжувати мудрість і всяку доброчесність”...

Отже, безсмертя виявляється також в продовженні роду при народженні нового життя, а ще більше в духовій творчості людини, що породжує мудрість, яка не вмирає, але передається новим поколінням, поступово удосконалюючись...

В оповіданні “Спрага Безсмертя” автор розповідає про надзвичайного кремезного діда Юхима, що набув життєвої мудрости за 25 років терпіння під тягарем солдатської “муштри” в походах за царя Олександра II проти турків-бусурменів, коли “братушок” визволяли й Адріанопіль брали. Пережив дід все, і от на схилі літ, у нього прокинулась жагуча спрага безсмертя, щоб не обірвалось біологічне безсмертя його роду, яке він вбачав у продовженні життя свого внука.

Коли цей внук попав в камеру смертників у большевицькій “чрезвычайці”, де його чекав розстріл, дід пішов просити чекістів, щоб замість молодого внука розстріляли його, старого. Він ніколи не понижував своєї людської гідності, але спрага безсмертя в біологічній вічності була така велика, що дід впав навколяшки перед катами, але вони вигнали його на вулицю. Та проте непереможне прагнення діда зберегти життя молодого пагінка з безмірною любов'ю до нього та вірою в безсмертя створило чудо. Перед розстрілом наскочили на в'язницю українські гайдамаки й визволили внука. Він не лише продовжив рід свого діда, але культурною творчістю для доброчесності спричинився до духового безсмертя.

Крім “Спраги Безсмертя” збірка має ще два десятки інших оповідань, що описують різні випадки з життя, які через несвідомість мали трагічні наслідки, або з нерозуму доводили до трагікомічного становища, яке автор уміло висміяв.

З них найбільш характерними є два: про “Синка” (по той бік) та про “Сина-скоробагачка” (по цей бік). Вони зневажаючи батьків, які в них бачили своє біологічне безсмертя, спричинились своїм поступованням до страждань та передчасної смерті своїх матерів.

Олесь, синок пані Докії, колишньої учительки, загубився в завірюсі війни, коли вона змушена була емігрувати аж за океан, де їй довелося тяжко працювати, щоб утримати себе. Тимчасом Олесь виріс і хоч був вихований в “соціалістичному” дусі не втратив сенсу до використання досягнень капіталістичної Америки. Він, наражаючи себе на можливі переслідування, розшукав за залізною заслоною адресу матері і написав їй зворушливого листа з висловленням своєї синівської любови до далекої недосяжної, як мрія, матінки.

Для пані Докії це було свідченням його глибокої пошани, наперекір твердженню стародавнього єгипетського мудреця Прісса, що діти не шанують своїх батьків. Розчулена пані Докія уявила собі, що її бідна дитина немає путніх штанів, може голий і голодний. Зі свого скромного заробітку вона послала синкові невеликий пакунок з де-якими потрібними речами і матерію на штани. Цього тільки й треба було Олесеви. В ще ніжнішому листі він попросив прислати йому шкіру на чоботи. Хромова шкіра була дорогою, але пані Докія вибрала з банку всі свої заощадження, купила ту шкіру і послала синові. Син був тому дуже радий і прислав свою світлину в тих хромових чоботях. Незабаром він попросив прислати йому “шкірянку”. Мама не знала, що то є і пішла до найближчих земляків, подружжя Бульбенків, і старий Бульбенко пояснив їй, що то є дороге шкіряне пальто. Щоб купити його, грошей не було. Тоді пані Докія почала працювати понад норму “(овертайми)”. Але потрібних для купівлі шкірянки грошей заробити не змогла. Тим часом надійшла зима. Мати уявляла сніговії і люті морози в Донбасі, де її бідний хлопець мерзне в коротенькому піджачку. Позичила вона у Бульбенків потрібну суму грошей і послала синкові таку потрібну йому шкірянку.

Висловлюючи свою велику любов та вдячність, Олесь натякнув, що у нього зі здоров'ям не все гаразд. Бідна мати захвилювалась і втратила душевну рівновагу. За деякий час син написав, що потребує ліків, які саме і у великій кількості. Вони були дуже дорогі, а грошей не було. Треба було заробити їх. Пані Докії від надмірної праці зрадили сили. Вона цілком захворіла і вже не змогла вийти на працю до фабрики. Про це довідалась Бульбенчиха й прийшла до хворої землячки. В цей час двірник приніс листа. Але не був той лист від Олесеви, а від колишньої шкільної товаришки пані Докії. Вона писала, що Олесь живий і здоровий, продавши чоботи й шкірянку одному важному партійцеві, розбагатів та хва-

литься, що коли дістане ще й ліки, тоді "паномділо" житиме.

Це остаточно доконало пані Докію. Вона вмерла, щоб біологічно жив її син. Але чи заслуговує його поступовання на безсмертя? Чи має такий тваринний егоїст "безсмертну душу"?

В другому оповіданні "Син-скоробагатько" розповідається про Дзьобика, який з батьком діставався до Америки, а його мама не змогла виїхати з України, залишилась там під большевиками і далі учителювала. Пройшли десятки років. Дзьобик виріс, здобув фахову освіту й як інженер зробив кар'єру, розбагатів і в повному матеріальному достатку зовсім забув про свою маму, яка душі не чула в ньому, коли він був хлопцем. Інженер Шкабара одружився і жив відповідно його становищу серед американської еліти, цікавився новими моделями авт, кольоровими телеприймачами, модерним мистецтвом і ніколи не згадував про Україну. Він зрідка бачився з батьком, який жив від нього окремо і мав скромний заробіток, часом бував безробітним, але допомоги від сина не діставав. При зустрічах у розмовах у них не було нічого спільного. Раз батько нагадав синові, що йому годилось би розшукати матір, яка залишилась в Україні й матеріально допомогти їй. Сам він як старий "контрреволюціонер" не може цього робити. Але син не поспішав розшукувати матір. Коли батько вдруге нагадав йому про це, син визвірився на нього.

Тоді батько в імені сина розпочав листування з його матір'ю, підписуючись як Дзьобик. Він написав про його матеріальний добробут, одруження з красунею Майсю, про розкішну модерну "хатку в лісі", послав світлини урядження цієї хати та гладкого ледачого котюги, для якого купуються харчі там, де вони купують для себе. Ніби від дітей (Дзьобика та невістки Маї) батько послав мамі пакунок за свої скромні збереження. Мама відповідала своїм діточкам (на адресу батька), раділа їх щасливим життям та писала, що живе в старому помешканні, де має лише одну кімнату, в якій дуже холодно. Відповіді про одержання пакунка вона не встигла написати. Натомість прийшов лист від земляка, в якому повідомлялось, що мама одержала пакунок, але не встигла ним натішитись — стояла вона всю ніч в черзі на вугілля, простудилась, дістала запалення легенів і вмерла.

Скоро після того вмер і батько. Коли інженер Шкабара розглядав листування батька, він знайшов машинописні копії листів до матері, що їх писав небіжчик батько від його імені. Для нього вони були страшним обвинуваченням. З лютістю на старого батька, син спалив те листування, щоб про нього ніхто не довідався, щоб ніщо не нагадувало про його ставлення до рідної матері, і щоб ніхто й ніколи про це не дізнався...

Так своє духовне безсмерття Шкабара спалив у ватрані свого розкішного модерного дому.

Назвавши книжку "Спрага Безсмертя", автор в інших, крім основного, оповіданнях не агі-

(див. на стор. 12)

Т. МАТВІЄНКО

"ПОЛУМ'ЯНЕ СЛОВО"

Така назва книжки Миколи Щербака і Володимира Жили, виданої на відзначення 50-річчя Яра Славутича з двома портретами шановного поета Українською Видавничою Спілкою, Лондон, Англія, 1969 р. Стор. 49.

Першу половину її займають дві критичні статті на твори Яра Славутича, а саме: "Полум'яне слово" М. Щербака і "Нові поетичні обрії" В. Жили.

Друга половина книжки починається списком датованих оригінальних творів Яра Славутича, а також перекладних. Нижче поміщена бібліографія критики на твори Яра Славутича, вірніше, найхарактерніших місць, які окреслюють творчість поета, українською та іноземними мовами. Упорядкувала Віра Славутич.

Наприкінці "Полум'яного слова" на 4-х сторінках поміщені вірші, присвячені Я Славутичеві, а також дружні шаржі на нього.

Для читача, який цікавиться творчістю шановного ковіляра, Микола Щербак досить добре прислужився своєю статтею. В ній подано критичний розгляд і характеристику збірок Яра Славутича, починаючи від першої, коли поет почав друкуватись, і аж до сьогоденних його творів. Досить стисло, проте переконливо. Звичайно, такого розміру стаття аж ніяк не може вичерпно висвітлити багатий доробок поета, але основні штрихи в цьому напрямку зроблено. Може так і краще, бо що ж би тоді робив читач, коли б на власні роздуми не знайшов ніякого ґрунту? І за це якраз спасибі критиків.

На мою думку подані в цій статті як зразки поетичного вислову, рядки: "На кошлатім сидить коні, Руки — в боки, очми — шугай. У зіницях запікся гній, За плечима в'юнкий нагай", стор. 13, — не цілком вдалі, бо творчість поета перевита набагато кращими осягами майстерності.

Майже втричі менша від попередньої стаття В. Жили по суті є рецензією на збірку "Завойовники прерій". Коротенько і дуже гарно написана. Глибоко й змістовно.

Треба сказати, що статті М. Щербака і В. Жили, як і критичні статті, згадані в бібліографічному показнику другої половини книжечки, майже всі — за дуже малим винятком — написані в прихильному до Яра Славутича тоні. І це найдоцільніше, що ми можемо зробити по відношенню до кожного мистця, який творить і старається творити для України. Пригадуєте "чахлого глиста" В. Белінського, — який напав з огидною лайкою на нашого земляка Миколу Гоголя за його "Вибрані місця із переписки з друзями" і обпаллював його, по суті — нізащо? Вислід: за вісім днів до своєї передчасної смерті геніальний письменник спалив рукопис другої ще не надрукованої частини "Мертвих душ". Отже, бути обережним нікому не завадить.

І ще декілька слів: серед присвячених Я. Славутичеві віршів і дружніх шаржів найперше місце я віддав би, безперечно, Мих. Орестові, цьому поетові-мислителеві магічній паличці якого скорялося все. Інші поети як Мур, Мандрика, Ромен, Гіммельрайх, Черінь, Чичка і Ломачка в цьому кінцевому розділі представлені блідніше.

Іван ЧЕНДЕЙ

ІВАН

(Продовження)

— У нього, певно, було багато щасливих днів!
— промовив Каламар, тепер уже думаючи про діда Петра.

— У нього був щасливий і той день, коли вовкам у лісі грав, а себе од погібелі обороняв.

— У нього був щасливий і той день, коли я над ним сміявся, а він давав мені з свого добра!..

Тут Каламар думав, а чого це старий не хотів брати скрипку в руки, щоб грати йому, голові есесте, побратимам, коли ті прийшли до лікарні в Забережі з півлітрою, печеним, вареним і смаженим... Вмить уявляв собі діда при грі на скрипці. Й тепер старий стояв велетнем, бо струни оживали і йому підкорялися, все довкола починало старого слухати, усе добрим і слухняним ставало, робилося сумирним і податливим....

"Мала кара за гріх малий, велика — за великий!" — Каламар шептав і дивився на ту положину ліжка, де мала тепер лежати його нога.

— Що за такий великий гріх я скоїв, аби на мене падала така люта і страшна кара? — питав себе Іван Каламар і чув, як його усього пробирає пекучим болем особистого невдоволення. Уже годі було мандрувати за щасливими днями в минулу молодість, бо йому раптом пригадалася осінь, коли сам по Забережі ходив народним дружинником — жандарми завчасно понесли ноги, радянське військо було вже геть-геть далеко — гнало фашистів, у селі поряdkувала народна влада з головою комітету. А він, Каламар, у добровільній народній дружині мав перше слово.

— То були дні!.. Іван Івановича всі боялися! — непомітно чванковито протягнув Каламар. Тепер бачив себе, як походжає селом з рушницею у гурті тих колишніх четарів і десятників, що служили у Масарика і Бенеша війську. Ураз запахло йому смачними гуляшами і котлетами — їх по-ангельському готувала куховарка Регіна для дружинників у будинку колишньої жандармської казарми з реkvізованих бичків і кабанців од тих, що тримали заодно з чужинцем.

— От була житуха! — погладив себе по череву Каламар, дарма що воно од нещасного випадку на дорозі геть пониділо і майже до хребта прилипло. — Боявся за шкуру, паскудник! Виносив з пивниць паленки палені, вина давні. Але аби м так жив, що ми звідти не все випотрошили!

Там іще мусило щось бути... Та все одно, у цього ми попаслися!.. — пригадував Каламар корчмаря Дудуряка в той час, коли од нього цілими ящиками та бочечками приносили на казарму дружинникам безплатне питло для масного да-ремного їдла.

— Боже праведний! От була жит-туха! — знову промовив Каламар і погладив собі черево. — До якого газди я тоді не зайшов, усюди мені честь віддавали! На стіл — паленка, сало, ковбаса, квашена капустаця! Їж, роте, пий, роте, веселися, Іване Івановичу!.. Один тільки голова не давав нам на всі широкі ворота розживатися! Нашого брата круто гальмами брав на поворотах!.. Та він, неборак, не все знав! — мурмонів Іван Каламар і вже пригадував той ранній ранок, коли з побратимом Шуреляком прибрів на край села до вдовиці Піковихи.

Два багнети були настовбурчені, діти на печі за димар поховалися, жінка стояла серед хати і так стрічала гостей. Та гостини їм не треба було. Вони тоді прийшли по швейну машину, що її дістала за роки служби у пана піднотаря Піковина донька Параска. Як мати не просила, як не молила машину не забирати, забрали, та й усе! Бо, як казали, донька служила у "фашистського пана", тому й зароблена машина для шиття у них — "фашиська".

— А може, цей день у мене був щасливий? — спитав себе Іван. Та відразу задумався, бо уже чув слова Піковихи:

"Майте святого Бога при собі, Іване! Ви — свій чоловік! Дитина машинку замозолила у павнів гірко, а ви її забираєте?"

"Забираємо тому, бо машинка фашиська!"

"Як фашиська, у Господа праведного, коли дівка не за спання з панами її дістала, а за чесну роботу горбом і мозолем?" Давня свара у хаті Піковихи на вигоні за селом була немов учора, і вже тут Каламар бачив Шуреляка, коли той виносив конфісковане з комори, коли цупив по під хату.

"А бодай вас взяло у сині скали! А бодай вас не принесло й на судний день!.. А бодай ви не мали радості з того, з чого найбільше сподіваєтеся!.. А бодай вас возили на візку без рук і без ніг!" — чув тепер висипані тоді заклинання вдовиці. І Каламар у цю хвилину, мабуть уперше, почав важити і міряти: ні, і той день не міг бути щасливим у його житті.

— А врешті, Іване Івановичу, могло в селі обійтися і без народної дружини. Ніхто не палив, не грабував, не перестрічав по дорогах вночі. Забереж жила миром і спокоєм, — шептав хворий собі на докір і тікав од думок про ті тижні і місяці, коли начальникував у народній дружині одразу по визволенню села.

— А може, були щасливі ті мої дні, коли я став служебником?.. Коли начальникував у За-

тує, не переконує у вчинках персонажів вбачати без-або смертність. Він дає це під розвагу вдумливих читачів, щоб вони мали можливість самі розібратись, яке поступовання є добродієм і гідним безсмертя. Це бачимо хочби й в оповіданні "Любов лікаря Плюща". В цьому вартість книжки, яку має прочитати кожна українська людина.

бережі на пункті "Заготсіню"? — вже говорив з собою Іван і бачив, як перед двором зі стогами недалеко залізничної станції цілою валкою шикуються господарі — хто здачу привіз кінями, хто волами, хто коником, хто у супрязі, а хто приніс на хребті — бач, йому всього кілограми приходяться до розрахунку з державою.

Багар сіно важить, Іван Іванович приймає урядові зобов'язання, карлюками робить у них позначки, випикує квитанції, щоб бухгалтер копійки нарахував. І тут щось ворухнулося, заскімлило в серці. Каламар-бо пригадав Андрія Майора з сусіднього села — газда привіз сіно в здачу волами. І як навилки клалися на вагу, так з одного вивалилася величезна каменюка.

— Ага, ти совєцькоє государство захотів обдурити? Ти хочеш, аби государственный скот камінь їв?.. Ти хочеш, аби я через тебе в тюрмі зогнив? — гаркнув тоді я на газду так, що той підскачів у страху, потім шептав мені: "Та я, прошу вас, пане прийомщик, і сам не знаю, як той проклятий камінь до сіна трапив!.."

— Не знаєш? — я знову голосно на нього. — А Сибір знаєш де? — А Майор неборак аж дрижів... отоді мені перший раз у житті в очі сказали "пане". Конешно, воно таке на людях приймати ніби і не годилося, зате як приємно було!.. Спокутував Майор провину: ще й моїй коровці туго набите рядно отавки приніс! Отоді я служив! — пришіптував Каламар у тихому лікарняному приміщенні, пригадуючи сільські служби, сходинки вгору, зигзаги і повороти, що до них трапляв сам, що несподівано трапляли на нього вони.

— І з чого воно почалося? — питав себе Іван Каламар, приплющуючи повіки. Якусь хвилину він уже ні про що, ні про кого не думав й опинився в пустоті і порожньому просторі, що собою був так схожий до небуття. — Чи не з того?.. Чи не з того?.. — моторшно ялозив у пам'яті проникливими догадками й уже переносився з палати районної лікарні до великої залі районного Будинку культури. — Так, так! То було тої ранньої весни, коли в Забережі мали попереорювати межі! — гарячково зашептав Іван Каламар і широко розплющив повіки, вдивляючись в темну стелю. Раптом розсміявся сам над собою, бо вже бачив себе на трибуні тої самої великої залі районного Будинку культури з писаними листами паперу. З тих самих листів не просто голосно читав, а вимучував і такі слова, що їх тоді ніяк не розумів. І знову розсміявся, бо питав себе тепер: — А як-то я довго не міг догадатися, що то є підкуркульник?.. Гм? — мугикнув Іван Каламар, важко гірку слину ковтнув і дихнув так глибоко, неначе в ньому щось урвалося. Його ніздрі тепер розширилися, бо він вдихав не просто настояне ліками повітря палати, він тепер уже ласував випарами буфету, куди його після виступу в перерві запросив один з тих, що сиділи в першому ряді.

Сухорлявий товариш тонкими пальцями мняв-м'якшив білу цигарку, питав його, Івана Каламара, що той вип'є. А він, Іван Каламар, відкараскувався, сам тягнувся до кишені, щоб пригости-

ти доброзичливця, але той його вхопив за руку й показав буфетниці два розчепірені пальці. Мерщій на столику колихнулася в двох келихах горілка й біліло збитою пінявою в бокалах свіже, пахуче пиво.

— Арьол! — сухорлявий мене плеснув по плечу, а я покірно оглядався, чи бачить хтось із Забережі.

Після цього моя повела вгору! Вгору і вгору! Орел літав! І вже в Забережі нічого не діялося без орла! Діляночка під хату? Іван Іванович! Недоїмки по здачі? Іван Іванович! Позичка? Іван Іванович! Старосту на весілля? Іван Іванович! "Драстуйте, Іване Івановичу!", "Яка ваша думка, Іване Івановичу?", "Поможіть, порадьте, скажіть своє слово!..", "Іване Івановичу, щось маю вам сказати!.." Тепер задоволено поводив головою ліворуч і праворуч Каламар, пригадуючи служби та пости, що їх у Забережі виконував і займав протягом літ...

— Боже! Але той орел летів усе нижче й нижче! — Каламар вигукнув раптом, спохмурнів увесь, бо здумав, як його люди спершу сахалися, а потім уже обходили стороною. Вдовиця Піковиха Каламаря ніби і не знала од тої днини, в яку поніс з хати машинку; минав Сулима після того, коли його протримали цілу добу в льоху сільради одної весни в час державної позички; крізь зуби з ним здоровкався Баганич відтоді, як велів з садиби відрізати для дитячого садка кусень землі — на ньому поставили висячі гойдалки, наземні качалки. Серце кров'ю стікало, коли Баганич проходив мимо колишньої нивки, на якій квітли колись соняхи, шуміло бадилля кукурудзи... Певно, при зустрічах чинився, що його не видить і Дудуряків син Максим за кривди старому батькові — забути їх не міг.

"То вам, Іване Івановичу, все авансом давалося!" — потоплениками виринули в пам'яті слова Івана Стаха. І вже тінями тяглися за ним, куди не збочував, як від тих слів не ховався. Тут Каламар думав, як дехто з односельців уже не тільки обходив його стороною, але і в очі важився на сміх.

Одного разу, коли у свято наказав людям сидити на сільському майдані дерева, довкола майдану городити пліт, старий Мацола відрубав, що робити у свято не йде, бо святого Бога боїться. "Не бійтеся, рожном вас чорти пробивати не будуть! Ваш гріх я беру на свою душу і на свого Бога!" — потішав я старого, а той: "Ти, синку, мій гріх на свого Бога не візьмеш, бо ти ніякого Бога не маєш!" — відповів мені Мацола. "Раз ніякого, то ніякого!" — сказав я дідові. А що думаєте? Він робити прийшов, на мене, правда, косився, а собі під ніс мурмонів Отченаші та Богородиці... Боявся мене, бо знав, що маю велику силу і над ним...

— Мала кара за гріх малий, велика — за великий! — знову мучений безсонням шептав Іван Каламар слова Петра Ясенови. Йому стало моторошно, коли уявою побачив, як небіжчика-скрипаля кладуть на довжелезні носилки зеленого кольору, як мертвого виносять з палати. Каламаря обілляло холодним страхом, коли вecho-

рові сутіні тихо лягали на голий матрац ліжка — на нім ще годину тому витягався на увесь зріст і білів бородою-куделю Ясенова. Іван готовий був тоді волати о поміч, коли на стіні побачив осиротілу скрипку — ніщо, ніщо йому не говорило так про смерть, як навіки покинута одинока скрипка.

Він уже думав, а чого старий ту скрипку приніс з собою до шпиталю, раптом поміркував: а що забрав би з собою він, Іван Каламар, до лікарні, аби йому тут було легше, аби чув коло себе весь час чийсь присутність. Довго нишпорив по закамарках пам'яті і догадок, ні на що вартісне не міг натрапити, поки знову не згадав оту плиту з золотою лускою. "О! Її! Саме її собі я взяв би до шпиталю, аби вона мені нагадувала той сміх веселий, коли нянь повів: добрий камінець, буде на чому ножика поточити!"

Каламар трішки-трішки забавився й знову думав про скрипку Петра Ясенови, про те, що більше важить і коштує — плита чи скрипка. Тут довго не міг дібрати ладу, поки, нарешті, не стиснув губи й заздрісно не промовив:

— Вона було його Богом!.. — По лікарняній палаті пішло гомоном, і він чув, як тіло наскрізь протинає тремтливий біль. Сягнув рукою до пальців здорової ноги — була холодна-холодна.

Склепив повіки, щоб заснути, втекти од настирливо докучливих думок. Та марно, бо вони йому не давали спокою, бо напливали все нові, нові. Він шукав уже, а де його скрипка, що по нім залишиться й нагадає так, як нагадає Петра Ясенову. Думав, де ті сади, що їх насадив, будинки, що їх побудував, дороги, що їх проклав, сини, що їх виростив і виплекав. Садів у квіту не бачив, будинків не знав. Дороги перед ним не стелилися, а сини над ним не стояли... Він чув, як щось велике прокотилося на шалених бистринах повз нього, як відбувалося немилосердне спустошення, коли щось чинив і не думав, що чинить, коли говорив про людей і не думав, що говорить, коли звертався до людей і не важив, що і як каже їм...

"А бодай ви на гладкій дорозі ноги поломили! А бодай вас свята земличка і по смерті не приймала!" — тепер чув ті страшні прокльони вдовиці Піковихих, що кидала на голови їм, коли з Шуреляком вже був в кінці городу.

— Мамо, любя моя! Мамко!.. — вигукнув раптом Іван Каламар і вхопився за голову у тій розпущі, коли вже усе здається далеким, далеким і загубленим. — Я над тою, небогою, сміявся тоді! Яким я дерев'яним, кам'яним був! Вона плакала, а я сміявся!.. Я сміявся, а вона плакала!.. — повторяв і похитував головою Іван Каламар, чіпко стискаючи її між двома дебелими долоньцями.

— Ха-ха-ха! — несамовито розсміявся раптом, і ніхто би вже збагнути не міг, а чого Іван Каламар сміється, впливаючись очима в п'тьму лікарняної палати.

— А хіба кожен на землі не мусить мати свого Бога?.. Малого, великого... — Ніби Іван Іванович уже не просто говорив, а щось витверджував, доводив, когось невідомого і далекого запитував.

— А де мій Бог? Де мій Бог? — голосно гукнув і опустил здорову ногу з окрайниці.

Тиша нічної палати ніби кепкувала над ним — ніхто не прокинувся, ніхто не зайшов з коридора. Усе, здається, в лікарні вимерло, помовкло, поснуло. Один тільки Іван Іванович Каламар сидів на ліжку, застигаючи ногою з покрайниці до самої долівки. Йому тепер було дивно не по собі, обмацував здорову праву ногу й тримав долоню на незвичайно гарячому лівому цурпалку вище коліна.

— У мене вже ніколи не буде ніжки... Буде залізо... Буде кусень дерева!.. Буде скрип... — шептав Каламар. Затулив чіпко зуби й почув, як скрип сухо рубонув по його цілому тілу од самої голови до ніг.

— Ні, ні!.. Я дістану пенсію! Я заробив собі її... Я заслужив собі її... — потішав себе Іван Каламар, ніби тепер уже хапався за невідому досі рятівну жердку по дорозі на життєву кладку, що її мусив — хотів чи не хотів — перейти над бездонною пропастью.

— Ні! Ні! Ми ще себе покажемо! Ми ще пропали не зовсім! — знову гукнув у просторінь нічної палати, вдивляючись у сутінок.

Хвильку уже ні про що не думаючи, сягнув до сусідського ліжка за милицею — либонь, хотів спробувати, а як то воно на одній нозі буде ходитися.

Тільки торкнувся дерев'яної роздвоєної палиці з твердим поперечком під плече, тільки ткнувся незграбно ступити крок на одній нозі, коли ураз збагнув, що більше ніколи йому не дихнути повітрям трав і ялин на Красному ґруні, не бачити далеких обріїв з полонини, не брати до рук ані коси, ані вил, щоб кинути сіно до оборога, не іти йому більше перед санками з сіном у білу зимову пору з гори, більше не ступати по ріллі за плугом з твердо затиснутими чепігами в руках, — Іван упав і зойкнув:

— Де мій Бог?

І зарідав...

ДВОІСТА МУЗИКА

На довгій дубовій колоді під високим тином всілися рядочком діди.

Їх широкополі капелюхи на штахетинах стирчать опудалами лякати ворон чи зухвалих безцеремонних горобців, бо діди на честь свого побратима — старого Каламаря — оголили голови, аби і цим поділити сум та жаль, що упав на обійстя.

— А ви, куме, не знаєте, чому неборака Івана привезли з шпиталю не до тої світлиці, яку собі сам поставив, а положили його в родинне гніздо? — Іван Солун озвався до Федора Коциби, коли той на колоді ліворуч туго набивав піпу-чере-п'янку тютюном-зеленцем.

— Гм... — мугикнув Коциба. Стулив губи й помовчав. Потім хитнув головою, повів очима до хати під покорюженою дощами і літами ветхою буковою дракною.

— То, куме, так по природі і має бути: де чоловік уздрів світ, звідки чоловік пішов топтати — бодай святилася — зелену землицю, звідти

його мають понести і в сирий гріб! — Коциба говорив тепер повагом, наче міряв кожне слово, а зігнутий в колінці його вказівний палець вгортав тютюн до припеченої ватрами, просмаленої самотадами піпи твердо і з тим смаком, коли курцеві уже чується тютюновий дим найсолодшим у світі за всі і всілякі ласощі.

— То, свате, мертвому вже все одно, звідки на цвинтар його понесуть до ями — з родинного гнізда, чи з-під плота... — махнув рукою Гриць Даниляк — колись із старим Каламарем на пару водив бокори по Тересві, відбував військову службу в гусарах за цісаря по фронтах, тому, певно, і прийшов на садибу Каламарів, щоб взяти і собі з побратимового смутку.

— Ей, брате! Такого уже не кажіть! Бо я вам правди не дам! Чоловік — не тварина! Еге, давно ще й для загиблої худобини було марговище! Там її, сараку, закопували... Коли чоловік іде в останню дорогу з родинного гнізда, а не звідки-будь, то... як би вам і казати... — Коциба запнувся, стулив губи і потер чоло долонею. Далі вийняв з ташки-шкірянки на боці вогонь — урвав кусник огнива з сушеного, вареного трута, прищепив його пучком пальця до кременя й по ньому кресалом черкнув зо тричі так, що віхтями сипонулися іскри. Потягнувся тоненький димок, і запахло паленим. Старий махнув огнивом у повітрі, поклав вогонь до люльки, смачно чмокнув до себе з піпи й пахнув їдкою сизою хмаркою. Доки старий Коциба викрешував вогню, і думка прийшла, чим має відповісти Данилякові:

— То, побратиме, коли світ білий засвітіться чоловікові дниною на тім місці, на яким до нього прийде і темна ніч, є таке, якби дорога починалася і кінчалася, якби ранок був і вечір був, весна була і зима була!..

— Е, то ви, Федоре, бесіду собі не забудьте, щось у дуже далекі і круті дебри зайшли! — встряв раптом Сопун. — Я думаю, коли ще жива старшина, а діти помирають, старшині не так гірко, як в останню дорогу діти ідуть через ті пороги, через які, небожатка, цабали маленькими на чотирьох, які переступали у золоченому вінку, коли женилися або віддавалися... — Сопун говорив глибоким грудним голосом тою бесідою, що скидалася чимось на м'який і протяжний спів у горах. Та дідове швидко зійшлися на тім, що нещасливі батьки, які ховають дітей! І ніхто на заперечення не сказав жодного слова, коли Яків Фанага прорік:

— Я волів би тричі помирати сам, аби 'м не мав тільки один раз ховати сина!..

Дідове на цих словах помовкли, бо кожен пам'ятав день перед Зеленими Св'ятами, коли з лісу привезли забитого колодою Данила — сина Фанаги. Розмова всіх пригнітила, а казати правду, — у дідів на довгій життєвій путі було чимало й гіркого, а воно на дворі з мерцем не лишень споминалося, але й відлунювало пекучим болем. Мало-помалу дідове переходили до інших бесід, а Петро Тях видався таки собі добрим мудрецем, бо зітхнув:

— Що кому, чесні людкове, написано у книзі того він мусить зажити — воно його має найти.

— ні під землю, ні під воду не заховається! — промовив Тях гречно і статечно, а всі розуміли — слово мовиться про Івана Каламаря, що у батьківській хаті на двох складених докупі столах лежав мерцем.

— То маєте правду, Петре! Кожному, коли приходить на світ, пишеться у книгу, яку буде мати дорогу і ремесло, які гаразди його стрітять, а біди знайдуть, якої долі буде — щасливої чи нещасної... Ще і смерть йому приписана така, яку собі заслужить... Але я вам кажу по своєму дурному розуму: чоловік має кожен день, всяк час думати і гадати сам, що він несе з собою, що у нього в голові і серці, що він залишить по собі? Бо ще такого не було, аби звікував та на цуратки зносився на цій землі — кожному приходить кінець... І в цьому одному є велика справедливість... — вдався мудрувати Фанага так, наче і він ніяк не хотів відводити бесіду з тої доріжки-стежечки, по якій од початку пішла.

— Хочете казати, Якове, що чоловік усе має бути таким чоловіком, аби про нього не лихом пам'яталося, а добром?

— Правду маєте! Бо вчинене добре і лихе чоловік залишає по собі людям! Нікому іншому! — згодився Тях, і тут уже дідове од давньої хати Каламарів пішли згадками в давні літа. Вони спершу поминали колишніх господарів, що любили сади й по собі залишали не одну яблуню і грушу, поминали майстрів, що на усякім ділі добре знали. Й так слово по слову перевелися до тої бесіди, в якій про старостів села повідалося. Давно забуте, понесене прудким плином скороминущих літ, зринало в пам'яті й оживало, а з ним молоділи і самі діти. І кожен уже повідав щось своє, здається, іншим невідоме. Або ж відоме і зовсім мало, й від цього діди багатіли ураз. Прийшов до пам'яті прадавній староста Григир Смик — сам любив сади й добре знався на них. За його служби до села з-за тридев'яти земель навесні привозили всілякі саджанці, люди купували їх і сади собі заводи́ли. Уже мало в селі хто пам'ятає Смика, а посаджені за нього сади навесні квітнуть, восени пахнуть яблуками, і в них сам Смик живий!.. Ще й на могилі дав собі яблуню посадити.

Федір Коциба нагадав про Юрка Бучину. Старостував Бучина геть-геть давно і попри те, що умів ладити з панами — великим податком село не обкладали, — був тихий і спокійний, любив дороги й мости. Саме при ньому через Тересву ліг міст із заліза й бетону — аж до Праги Бучина їздив, у самого президента клопотав... При ньому було поставлено також довговічні містки по присілках.

Далі буде

КОЖНИЙ ОДУМІВЕЦЬ ПОВИНЕН ОBOB'ЯЗKОВО
ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ "МОЛОДУ УКРАЇНУ"

І. ЯНІШЕВСЬКИЙ

КАТАОКА

Під час розподілу Карпатської України, що його ухвалили у Відні німці і мадяри, відбувалося "переселення народів". Всі комунікаційні артерії, якими досі виживлялося серце українського народу цього кляптя української землі, були перетяті, майже всі залізниці, а особливо залізничні вузли, опинилися в посіданні мадярів. Залишався лише один спосіб спокуси — це льокальні, місцеві шляхи через гірські перевали — серпентинами. Тож цими шляхами і користувалося населення Карпатської України, для свого пересування хто чим міг: пішки, кіньми і машинами. Для цього, як казали, "переселення народів" було урядово виділено 10 днів. По впливі цих 10-ти днів, ставав сталий кордон.

Зима була ще у повній своїй силі. Сніги і замелі, морози і хуртовини лютували та залишали свої сліди скрізь. Дороги були завалені снігом. Двори і садки дрімали під білим покривалом. Дерев мерехтіли мільярдами іскор, і цілий цей Божий закуток спочивав, здавалося, в абсолютному спокої.

Містечко Перечин, що було повітовим осередком, кишить переселенцями. Хата, де ще кілька днів тому жив вигідно один господар з родиною — тепер гостить кілька родин. Всі потиснулися, всім нашлося місце. Більші об'єкти були заняті військом. До цих більших об'єктів треба зарахувати і готелі.

У цьому містечку жив і практикував д-р Микола Равич. Був він на цій українській землі емігрантом, бо мусів залишити під тиском большевиків терен Української Народньої Республіки і разом з військом і Урядом УНР шукати захисту у вільному світі. Д-р Равич був міністерським радником у міністерстві здоров'я УНР і керував цим міністерством. Всіх таких людей, як д-р Равич, навіть члени уряду Карпатської України називали емігрантами.

Але місцеве населення любить д-ра Равича і горнеться до нього.

Сталося це одного надвечір'я. В хаті було тепло, світло і затишно. Доктор закінчив працю з хворими в ординарії і готовився відвідати ще кілька хворих вдома. Але якраз у цей час відчинилися двері і на порозі з'явився докторів син Євген з незнайомою людиною. Це був маленький непоказний, ще молодий японець. Євген познайомив батька та інших членів родини з несподіваним гостем і пояснив, що знайшов його на вулиці, бо все скрізь переповнено і немає де переночувати. "Я думаю, — каже Євген, — що він зможе переночувати у Івана й Галі". Всі, можна сказати, радо привітали японця. Виявилось, що він говорить російською мовою. По деякому часі сіли вечеряти. Під час вечері японець признався нам, що він секретар японського посольства в Москві і навіть показав свої дипломатичні документи. Всі присутні вперше бачили такі докумен-

ти. Далі він признався, що їде тепер з Варшави до Будапешту з місією перетягнути Польщу й Мадярщину на бік держав Осі. На ґрунті цих признань розвинулася широка дискусія, в якій найактивнішу участь брав саме Євген. В ній були висловлені різні припущення та поставлено ряд запитів, між якими був такий: "А що, коли Польща не погодиться на вашу пропозицію?" На це японець відповів: "Тоді ми Польщу розділимо, як це вже було не раз". Далі якимось не помітно і самозрозуміло перейшли на питання Української Державности. Японець, якого звали Катаока, зовсім спокійно сказав, що всі українці проти комуністів і готові проти них боротися, але не всі українці проти Росії, проти російської імперії. Більше того, дуже мало українців за самостійність української держави. На цю відповідь Євген мало не кинувся на Катаоку з кулаками. Але Катаока так само спокійно пояснив, що він з наказу свого уряду вже шість літ студіює українське питання і розповів як і якими способами він користувався студіюючи наші проблеми. Всі можливі матеріяли про Україну, що були доступні в Москві, він мав, але вважав це замало. Він хотів мати підтвердження їх з бібліотек і музеїв в Україні. Та йому, як дипломатові, не дозволено було ночувати на терені України в готелі, чи приватному помешканні. Тож він ночував у потязі, який возив його з одного міста до другого. Скажімо, якщо він був удень в Одесі, то за ніч міг доїхати до Києва. Тут він був день, а вночі знов їхав до іншого міста. Це був один із способів обійти приписи й обмеження комуністичної Москви.

"Ви дуже нервуетесь і гарячкуєте, — звернувся Катаока до Євгена, — а от скажіть мені, чому у вас тут, на еміграції, де ви маєте свободу діяти, як ви хочете, та виявляти вашу волю, ваші високі школи назвали іменем Драгоманова, а не іменем Івана Мазепи? Ви не мусите пояснювати мені, хто був Драгоманов, а хто Іван Мазепа. Я знаю і думаю, що знаю докладно. Ви ж знаєте, що єдиним яскравим і оформленим представником української самостійности був якраз гетьман Іван Мазепа, якого знає світ, про якого записано в історії кожного народу. Я не хочу казати і твердити, що Драгоманів нічого не зробив для української справи. Навпаки — він зробив більше, як це комусь здається, але умови, в яких він працював і творив були такі, що він не міг інакше діяти, іншу позицію займати. Це розумієте ви, українці, але не хоче цього розуміти світ. Світ вважає — коли для вас святіший Драгоманів, то значить, ви всі все ще стоїте на тім самім поземі розвитку й домагань, що стояли тоді Драгоманів. А тому світ чекає поки ви станете на шлях вашого державника гетьмана Івана Мазепи. Ідеї і державні потягнення гетьмана Івана Мазепи для світу ясні і зрозумілі. Тому треба

вам цю ясність і зрозумілість підкреслювати і посилювати, а не послаблювати неясними державними позиціями Драгоманова, якого, до речі, я особисто дуже шаную”.

На цьому можна би було й кінчити цей спогад, якби наша еміграція перестала робити помилки, про які була оце мова. Якраз ті, на яких треба би було надіятися та орієнтуватися — наші націоналісти, перебрали провід у цій ділянці від зненавиджених ними соціалістів. Вони, ці наші

націоналісти, ще більше поглибили ці помилки соціалістів, гльорифікуючи нових осіб, які для зовнішнього світу зовсім незнані, а якщо й знані, то лише з негативного боку. Більше того, ці особи не знаходять навіть серед українського суспільства одностайної оцінки.

Отже, вже прийшов час подумати і вирішити, як і з чим ми маємо виступати перед чужим світом і то одностайно. Інакше нас завжди вважатимуть не гідними мати свою власну державу.

Найдавніший театр у Львові

У стародавній частині Львова є квартал, що спредвіку зветься Вірменським. І це аж ніяк не випадкова назва. Вірмени з'явилися на Західній Україні понад півтисячі років тому, коли вони — християни за віроісповіданням — знайшли собі тут притулок (Вірменія була загарбана турками). Чудові середньовічні будинки, відома на весь світ Вірменська церква, друкарні — це далеко не все, що внесли вірмени у життя Західньої України. З часом більшість населення вірменської колонії злилася з місцевим, розчинилась у ньому, засвоїла його звичаї, мову, культуру. Цікаво, що навіть відома в історії Марина Мнішек походила з українсько-вірменського роду. Вірменин з походження був і особистий художник Лжедмитрія, котрий супроводив його до Москви. Від львівських вірмен вели родовідну і батьки відомого мариніста Айвазовського. Вони виїхали до Росії за кілька місяців до народження майбутнього художника.

Та повернімося до часів більш віддалених, як писав Франко, — “темних”. Відомо, що у перших роках XVII ст. у Львові при Вірменській церкві було засновано школу, в якій навчалося кілька сот молодих людей, переважно (але не тільки!) вірмен. Десь у 1668 році учні цієї школи написали та поставили п'єсу про життя діви Ріпсіме. П'єса йшла вірменською мовою, проте, як твердить вірменський історик Гоян, з польськими та українськими

поясненнями. Школярі самі зробили сцену, завісу, декорації. Спектакль мав такий успіх, що довелося обладнати на церковному подвір'ї додаткове місце, де розташували понад тисячу стільців.

Згодом було поставлено ще одну п'єсу — “Життя імператриці Пульхерії”. І з 1670 року спектаклі стали регулярними. В репертуарі телер уже стаціонарного, постійно діючого театру були євангельські містерії, драма “Смерть Кая Юлія Цезаря” тощо. На жаль, літописи не зберегли для нас імена артистів, режисерів і драматургів. Але достоту відомо, що львівський театр існував кілька років, регулярно давав спектаклі, і скаржитись на брак глядачів не доводилось.

Про цей театр є згадки в історії Вірменії, та й українські театрознавці з цілковитим правом можуть твердити, що 300 років тому на Україні вже існував стаціонарний театр.

До речі, з Вірменською церквою пов'язана ще одна цікава сторінка плідного єднання української та вірменської культур. Тут поховано Карла Мікулі —

відомого піаніста, учня і асистента Фредеріка Шопена. Мікулі, як відомо, був перший редактор творів великого композитора. Та не всі знають, що він, вірменин, народився в Чернівцях і вважав себе діячем української культури. Мікулі збирав і обробляв українські народні лісні. Саме йому 1858 р. було запропоновано посаду керівника Галицького музичного товариства, де він створив класи гармонії та фортепіано. Тут здобули початкову освіту визначні українські композитори і музиканти минулого сторіччя. Понад тридцять років Мікулі був однією з найпомітніших постатей у музичному житті Західньої України. Він відомий і як композитор, в основу його творів лягли українські та вірменські народні мелодії.

Вірменський квартал — своєрідний археологічний музей просто неба і охороняється як одна з найважливіших історичних пам'яток міста. Останнім часом розпочалися реставраційні роботи всередині храму. Вирішено, зокрема, поновити стародавні фрески. Незабаром Вірменську церкву буде відкрито для відвідувачів. І було б дуже доречно передбачити в експозиції розділи, які б розповідали про історію середньовічного театру та про життя і діяльність Карла Мікулі.

БАТЬКИ!

МАТЕРІ!

Чи Ви вписали своїх дітей до

ОДУМ-у?

Якщо ні, впишіть їх негайно!

Микола Самвелян

м. Львів

“Наука і суспільство”

ІV-ІЙ КУРС-ТАБІР ВИХОВНИКІВ ЮНОГО ОДУМ-у

Оселя "Київ", Торонто, Канада

Фоторепортаж

**"...Ми не вмерем!
Нас не зітруть із рубрики! —
Ми оживем в страшнім вогні стихії —
Ми ще каратимем хамів
Мечем Республіки..."**

(Іван Багряний)

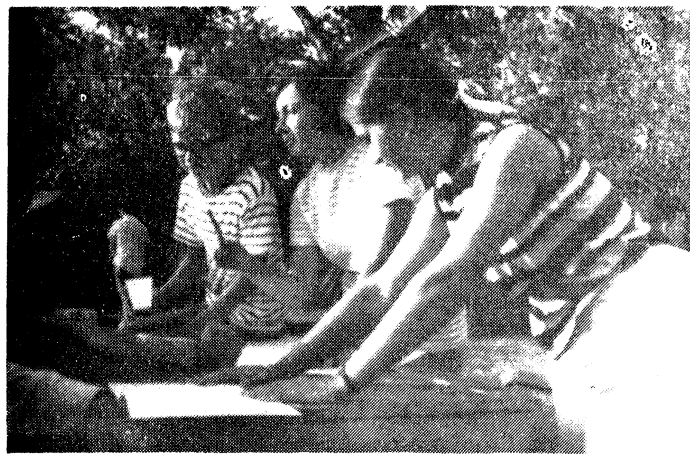
Лектор Віктор Духнай

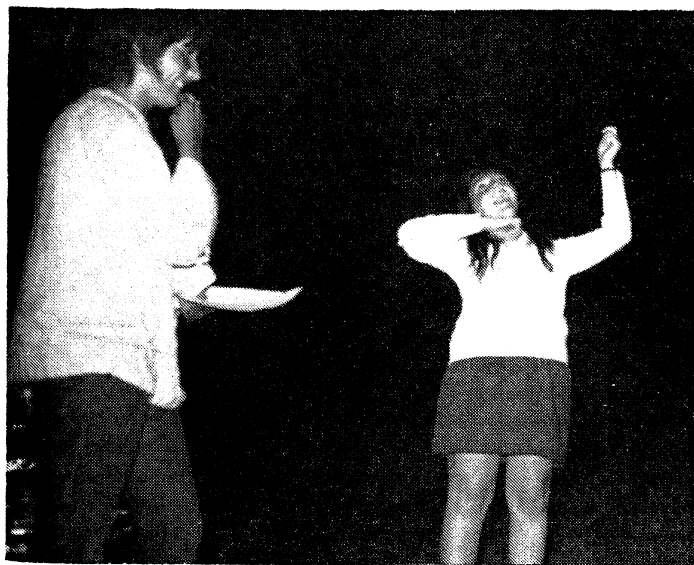
**"...А все залежить від людських зіниць —
В широких відіб'ється вся епоха,
У звужених — збіговисько дрібниць".**

(Ліна Костенко)

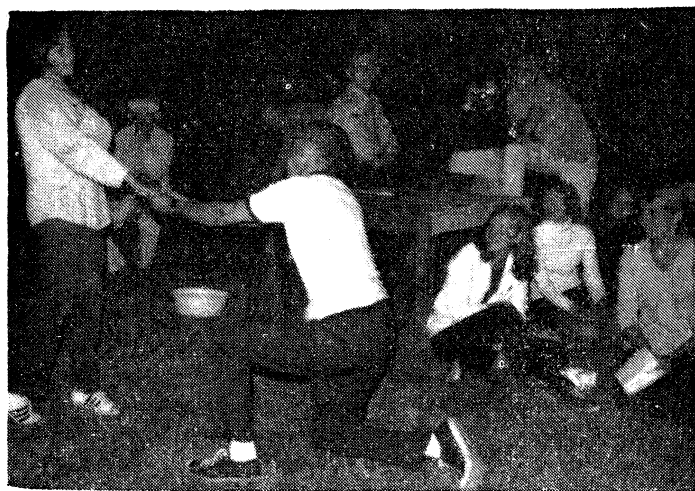
Лектор Юрій Криволап

Зліва направо: Василь Тимошенко, Олександр
Непрель, Юрко Криволап (молодший),
Оля Огоновська та Маруся Бойко.

**"Праця і пісня — великі дві сили,
Їм я до скону готовий служити"** (Ів. Франко)
Подруги Ліда Савер та Галина Жовтоніжка
Прощальна ватра.

**"Ой ти, дівчино, серце моє,
Ой чи підеш за мене?..."**

Заступник команданта Юрій Криволап "викуп-
ляє" свого капелюха від подруги Ліди Савер.
Прощальна ватра.

Знову... "Збірка!"

"Хто має останні завдання?"

"...Нами мріють верхів'я Карпат"
(Яр Славутич)

"...Наші свята — спортовий майдан"
(Яр Славутич)

"Я голодна..."

"Де є "Саса?"

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ і ПРАЦІ

ЗУСТРІЧ АКТИВУ ТА КЕРІВНИКІВ ОДУМ-У І ТОП-У

23 жовтня 1970 р. в домі ОДУМ-у в Чикаго відбулися сходуни управ. філії та корпорації для утримання дому ОДУМ-у в Чикаго спільно з гостями — д-ром Юрієм Криволапом, головою ЦК ОДУМ-у, що прибув з дружиною Олею на святкування філії Чикаго, д-ром Анатолієм Лисим, головою Товариства Одумівських Приятелів, з дружиною Дарією, головою Виховної Ради ОДУМ-у в Мінеаполісі, та Олександром Товстоп'ятом, головою філії в Мінеаполісі, що прибув з майже десяти-особовою делегацією на ювілейне святкування ОДУМ-у Чикаго.

Голова ЦК ОДУМ-у поінформував учасників зустрічі про працю ОДУМ-у, про нового духовного опікуна ОДУМ-у США, про будову нової церковці на одумівській оселі "Київ", про виховно-відпочинкові табори ОДУМ-у США і Канади та загально за життя цілого ОДУМ-у та його успіхи й проблеми.

Д-р Анатолій Лисий розповів про працю філії на далекому Заході Америки, яка останні роки з новою енергією взялася за працю. Вони мають танцювальну групу, якою керує Кіра Цариградська, вокальну групу дівчат і ансамбль бандуристів, яким керує Володимир Вовк. Тепер їхній ансамбль збільшиться ще на 10 бандур, які вони, вертаючись з Чикаго, везуть з собою.

Філія ОДУМ-у в Мінесоті вже другий раз успішно переводить відпочинкові одумівські табори. На 1971 рік планується відбути виховно-відпочинковий табір Юного ОДУМ-у спільно з філією Чикаго, яка є найближче до них (з Чикаго до місця таборування є коло 500 миль).

На закінчення зустрічі активу ОДУМ-у з гостями д-р Анатолій Лисий висвітлив фільм з їхнього останнього таборового життя. Його дружина Дарія дала вичерпні інформації під час показу життя таборян.

ПОЖЕРТВИ НА ЦЕРКВУ ОДУМ-У

6 вересня 1970 року на оселі ОДУМ-у в США "Київ" освячено місце під будову церкви св. Василія пам'яті Митрополита Василія Липківського. Чин освячення з благословення Митрополита Іоана Української Православної Церкви в США довершив духовний опікун ОДУМ-у США протопресвітер Семен Гаюк в сослуженні протодиякона Володимира Поліщука.

Архієпископ Мстислав, Голова Консисторії УПЦеркви в США поінформував ОДУМ, що на будову каплиці-церковки на оселі ОДУМ-у Консисторія виділила 500 доларів.

Голова ЦК ОДУМ-у Юрій Криволап в листі до Архієпископа лише:

"Щире спасибі за дійсно княжий дар у висоті 500 (п'ятсот) дол. на кошти будови церковці Св. Василія на оселі ОДУМ-у "Київ". З почуттям великого духовного задоволення мушу ствердити, що зацікавлення останнім часом проводом нашої церкви молоддю, згуртованої в ОДУМ-і дає запоруку світлого розцвітту та росту цій молодечій організації, а тим самим, запоруку розвитку та збереження національної свідомості серед майбутніх поколінь нашої Святої Української Православної Церкви!"

Менші суми на будову церковці на оселі ОДУМ-у склали такі особи: по 50 дол.: — д-р Яків та Валя Гурські і Тетяна Шкільна, по 40 дол.: Раїса та Юрій Іхтіарів та Ганна Ляшко, по 35 дол.: Тамара Погуляй, по 30 дол.: — Мирослав Глинський, прот. Ф. прот. д-р Семен Гаюк, по 25 дол.: Кульчинський, диякон В. Поліщук, Тамара Бойко, от. Павло Шпірук, паніматка Таїса Шпірук, Мотря Каневська, по 20 дол.: Василь Дорошенко, Петро Гурський, паніматка Софія Могуча, Іван Самчук, П. Гнатюк, Антін Ткачук, Галя і Михайло Воскобійник, д-р Іван і Марія Фізер, Борис Преско, по 15 дол.: Іван Каневський, та Анна і Олекса Богдан, по 10 дол.: Василь Гаврилко, Павло

Шепель, Іван Зінченко, Степан Петряник, Іван Йова, Олекса Жилук та Михайло Корсун, по 5 дол.: Анна Гончаренко, Микола Француженко, паніматка Борисенко та П. Зизюк.

Всім жертводавцям щиро дякуємо. Пожертви на церковцю на оселі ОДУМ-у складати на адресу:

ODUM RESORT CENTER
Church Fund
c/o P. Stokalsky
63 Franklin Terrace
Irvington, N. J. 07111

З ВЕСІЛЛЯ НА ПРЕСУ

На весільному прийнятті Валентини — дочки Одарки і Марка Пошиваника — і Миколи Сідельника, що відбулося 11 жовтня ц. р. в Чикаго, США, Василь Косогор і Федір Ревенко, провели збірку на пресовий фонд журналу ОДУМ-у "Молода Україна" та часопису "Українські Вісті" в Німеччині. Зібрано 166 доларів. З них виділено на "Молоду Україну" — 50 дол., а на "Українські Вісті" — 116 дол. Пожертви склали:

По 10 дол.: Сідельник Віктор, Пошиваник Олексій та Завертайло Данило, **по 5 дол.:** Ревенко Федір, Луппо Олександр, Коновал Олексій, Косогор Василь, Степовий Анатолій, Терлецький О., Кереїв Дмитро, Гопкало Микола, Кожно Валентин, Кожно Тарас, Осійчук Іван, Решитняк Вол., Віселка Людвіг, Міськевич Б., Коновал Павло та Луппо Анатолій, **по 3 дол.:** Вестеровський, **по 2 дол.:** Сербу Василь, Тұрула Павло, Скиба Василь, Петренко Яків, Кошарний Гр., Стачдар Григорій, Брончавська Валентина, Тимчина Василь, Горб Юрій, Урденко Сергій, Дубровський, Пасіка та Василь Коновал, **по 1 дол.:** Міщенко Микола, Скорон Микола, Костинюк Дмитро, Мицик Роман, Харченко Микола, Скиба Микола, Ковальчук Василь, Войтихів Віктор, Ковальчук Дом., Бобро Лука, Пошиваник Марко, Коваль Олексій, Василів Микола, Бені, Ваїні, Василів Григорій, Абрамюк М., Пилиню В., Савченко, Куш, Хортинський, Курпіта, Ліголь, Петраш, Артюшенко, Лександровський Ол. та Юхименко Іван.

Жертводавцям щира подяка, а молодій парі щастя, здоров'я і всього найкращого!

ЩО ОДУМІВЕЦЬ ЧИТАЄ І ЩО ПОВИНЕН ЧИТАТИ

Учіться, брати мої,
Думайте, читайте.
І чужому навчайтесь
Й свого не цурайтесь.

Т. Шевченко

Батьки наші мають багато турбот: вони журяться долею своїх дітей, їх турбує, чому діти не читають рідної книжки, а якщо й читають, то мало, чим вони найбільш цікавляться, чим захоплюються? Що буде з наших дітей?

Відповісти на це питання в коротких словах не легко. Є різні діти. Одних цікавить українська поезія, проза, минуле й теперішнє життя нашого народу, а других майже нічого.

Перш за все звернім увагу на характерні риси теперішньої української молоді в США й Канаді, на її ставлення до свого рідного. Я думаю, що молода людина — хлопець чи дівчина — скорше загляне в англійську книжку, ніж у свою рідну. Чому так? А тому, що англійська мова легше їй іде, англійську мову молодь досконаліше вивчила в школі і далі її вивчає. Ця мова є засобом комунікації з чужими людьми, молода людина в цій англійській країні на кожному кроці бачить англійську книжку, чує англійське слово. Що ж до української книжки, то, нема де правди діти, її не завжди знайдеш під рукою, а часто й при бажанні потрібну українську книжку трудно або й неможливо буває знайти. Я вже не говорю про тих молодих, яким батьки не помагають опанувати українську мову, не посилають до українських шкіл і не говорять з ними рідною мовою. Це пропаші для України діти!

Нашу молодь можна поділити на дві основні групи: на тих, що ходили до української школи і її закінчили і тих, що до неї не ходили. Перші ще візьмуться за українську книжку, а другі — хто знає?

Перші кроки до опанування мови й літератури зробили діти в рідній школі. Там їх познайомили з творами наших клясиків. Шевченкові вірші тривожили наші молоді серця й будили любов і співчуття до свого народу. Твори І. Франка й В. Стефаника викликають глибокий жаль до трагічної долі народу. В. Симоненко та поети шестидесятники розворушували наші національні почуття й зароджували нові думки. Наслідки були очевидні.

Нам треба читати українські газети й журнали. Вони тримають читача в курсі українського життя. Одумівці люблять читати свій журнал "Молода Україна". Найперше притягає їх увагу хроніка одумівського життя, особливо, якщо цей розділ ілюстровано знімками. Увагу читача в першу чергу притягає фото, а далі вже й читання тексту. Бажано мати в журналі більше фотознімків і то не тільки аматорських, а й добре технічно й композиційно оформлених. Добре виконані фото психологічно відображають не малу

пропагандивну роль і стимулюють молодь до активності.

Похвально, коли одумівець хоче знати, що діється навколо нього, в його середовищі, коли він бажає бути в курсі життя й діяльності своєї організації. Але він не повинен нехтувати й іншим матеріалом в журналі, поза хронікою молодечого життя, та бути серйозною людиною, відкидаючи егоїстичні почуття, коли, наприклад, любить показати себе та відчуває пиху й погорду до інших, коли на сторінках журналу знаходять своє ім'я, або й своє відображення на фото.

А все таки ледача наша молодь! Узавши до рук тяжку, об'ємисту книжку, наш читач відразу шукає причини, щоб ту нещасливу книжку одікласти набік: і книжка задовга, і мова якась малозрозуміла, архаїчна і речення та думки побудовані не так, як до того ми звикли в англійській мові.

Є й інші причини, через які наша молодь не захоплюється рідним. І можу твердити, що не лише наша, а й молодь інших етнічних груп. Наведемо такий приклад. Автор, скажім, історик, географ, природознавець чи інший фахівець, подаючи матеріал, призначений для молоді, не дбає про популярну форму викладу: розтягає речення в довгі періоди, вживає непотрібно чужі й малозрозумілі слова, внаслідок чого це перетворює його твір в якусь загадку й потребує повторного перечитування, або й вживання словника на кожному кроці. Така стаття чи твір виходять малoinформативними і одбиває охоту до читання. Я не відкидаю, звичайно, того корисного факту, коли в процесі читання молодий читач кваліфікується й росте, бо п'є з джерела знань і народної мудрости, пізнає "мову рідну, слово рідне" й збагачує свій мовно-літературний багаж. Потрібно дати молоді твори, писані легкою, зрозумілою й культурною мовою з продуманою цікавою й корисною тематикою.

Очевидно, знання лише класичної української літератури не достатнє. На еміграції українські письменники видали багато захоплюючих, на високому літературному поєзмі творів, як і багато маловартісних. Треба, щоб хтось компетентний і обізнаний з сучасною літературою, подав нам свої поради, що саме з тих творів молодь мусить прочитати, а що обминути, щоб не витратити даром дорогого часу. Ми також не повинні відставати від віку і від знання сучасного життя свого народу на рідних землях. Певна річ, молодь наша з користю для себе могла б прочитати дещо з літературних чи наукових творів підсоветських авторів. Зрозуміло, що це дуже відповідальна справа рекомендувати нам, молодим, такі твори, бо майже всі вони просякнені отруйною комуністичною пропагандою. Але з певним застереженням і критичним підходом, а можливо й громадським обговоренням, ми могли б дещо з таких творів прочитати. І тут у великій пригоді став би нам наш журнал "Молода Україна",

коли б відвів на своїх сторінках місце для спеціального відділу під назвою "Рекомендована для молоді література", в якому, крім того, було б подано ще й короткий критичний огляд рекомендованої до прочитання книжки.

Зрозуміло, що редакції молодечих журналів потребують висококваліфікованих редакторів чи дорадників з педагогічною освітою й стажем, які обізнані з літературою. Такі дорадники-виховники, що знають бурхливу й неспокійну душу сучасного молодого покоління, зроблять велике патріотичне діло, порадивши нам корисну й цікаву за змістом і формою книжку. Статті, оповідання й новели сумнівної виховної вартості, а також бездарні модерністичні, беззмістовні вірші, без жалю треба відкинути, бо вони відбивають охоту до читання, а часом бувають ще й шкідливі за своїм змістом. Особливо ж слід уникати безкритичного передруку підсоветських авторів.

Треба враховувати, що багато молодих, з тих особливо, що покінчили школи й курси українознавства, з ходою часу порозумнішали і більш серйозно дивляться на життя. Ці знають дещо з української історії і літератури, читають українську пресу, в якійсь мірі знають українську дійсність і бажають знати ще більше, бо не хочуть відставати від життя, і на них варто покласти надії.

Такі молоді люди, що пізніше знайдуть собі гідне місце в англomовному світі, активно влившись у вир його культурно-творчого життя; такі, що знають і люблять свій народ, як на еміграції своїх батьків, так і в ріднім краю, — такі багато зроблять корисного для свого народу і його світлого майбутнього і такі одиниці не будуть для нас пропащі.

Подібних прикладів знаємо вже багато.

Наталка САНДУЛ

З ПОПРАВИН НА РІДНУ ПРЕСУ

У неділю 13-го вересня 1970 р. в домі панства Івана та Марії Шевченко з Міссісага, Онт. відбулися поправки весілля їхнього сина Віктора з панною Деббі Фриз'єр, що повінчалися в українській православній церкві святого Димитрія в Лонг Бренч.

Вінчання завершив о. прот. М. Боднарчук. Поправки відбулись в душі весільної традиції з участю чисельних гостей.

Бажаючи молодій парі щастя і доброго успіху в житті, а їхнім батькам родинної потіхи, гості не забули також і за рідну пресу. Зібрано \$30, з яких на журнал ОДУМ-у "Молода Україна" виділено \$20 і на орган Української Православної церкви в Канаді "Вісник" — 10 дол.

Жертводавцям щира подяка, а молодятам многих літ щасливого подружнього життя.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ

В неділю 4 жовтня 1970 року в Лондоні, Онт. друзі п-ва Степана і Марії Рибак вшанували 25-ліття їхнього одруження. По Службі Божій кілька родин несподівано загостили в дім ювілянтів, які були дуже зворушені такою несподіванкою. Ініціаторки п-ні В. Поліщук і п-ні Т. Педенко подбали про смачний обід і все належне до нього. Обід розпочали молитвою і проспівали ювілянтам многії літа. Друзі віта-

ли господарів і висловлювали їм свої щирі побажання щастя, здоров'я і многих літ. Пан Г. Сніг перевів збірку на рідну пресу, з якої виділено на "М. У." \$5.00.

Всім жертводавцям щира подяка, а ювілянтам многих літ.

ПОХОРОННИЙ ДЗВІН З ЛОНДОНУ

Дня 5-го вересня б.р., у нещасливому випадку зіткнення з автомашиною, загинув на 24-му році життя — Михайло Тонконог, повертаючись вночі мотоциклом з Лондону, Онт., до свого дому в Мелборн, Онт.

Покійний Михайло, народжений на скитальщині в Німеччині, як син родини К. Тонконога, членів Української Православної Громади в Лондоні, Онт. — залишив у смутку дружину Кароліну з півторарічною дитиною, батьків. сестру і друзів. Похоронну Службу відправив о. М. Дебрин, настоятель вищезгаданої церкви, 7 вересня з каплиці похоронного заведення в містечку Монтбріджис, де на місцевому цвинтарі, далеко від рідної землі — спочили тлінні останки молодого скитальця.

На похоронній трапезі в домі батьків численні приятелі й земляки з жалем співчували осиротілій родині, яка втратила сина і батька, життєрадісного молодого члена суспільства. Щоб подати цю сумну вістку розсіяним

по світі друзям, за старанням п-і О. Співак переведено збірку на рідну пресу, з якої \$10 призначено на "Молоду Україну". Всім за співчуття й пожертви щира подяка. Засмучену родину хай Господь Бог потішить в її горі, а покійному, молодому Михайлові нехай канадійська земля буде легкою.

Присутній

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

25-го вересня, ц. р. відійшов у вічність один з піонерів українського життя на сході Канади, бл. п. Микола Кудловський. Народжений 1898 р. в Зах. Україні, покійний 1918-20 рр. брав участь у визвольних змаганнях рідного краю, в 1928 р. прибув до Канади, саме на передодні господарської кризи; тому з труднощами перебивався через життя, працюючи в копальнях в Садбурі, Ель-йот Лейк, Онт., на залізниці в Брендон, Ман., і нарешті осів у Лондоні, Онт. Як свідомий громадянин всюди брав участь у церковно-громадському житті. У Лондоні був головою першої управи Української Православної Громади Пресв. Тройці, також жертвував по своїй змозі, для всіх рідних потреб. Воєнний Хрест Заслуги у визвольних змаганнях, що був на покійниковій домовині — найбільше говорить за нього.

Похорон пок. Миколи, відправлений о. М. Дебрином зі Св. Лі-

тургією в місцевій Українській Православній Церкві 28. 9., відбувся величаво, поминальний обід спорядив місцевий відділ Союзу Українок Канади, під зарядом пань: О. Співак, Т. Ноженко та Ол. Тищенко. Покійний залишив у смутку дочку Надію, ступ

дентку Лондонського університету Зах. Онт., рідню та друзів, а в Україні жонатого сина Петра й двоє внуків. Згідно з передсмертним бажанням покійного — повідомити загаль про його смерть — на поминках заряджено збірку на рідну пресу, з якої 10 дол.

призначено на "Молоду Україну". Бл. п. Миколі Кудловському хай буде легкою канадійська земля, родині висловлюємо щире співчуття, а учасникам похорону складаємо належну подяку.

Присутній

В УКРАЇНІ

РЕСТАВРОВАННИЙ ГОЛОС

Ще 1966 року преса писала про потребу реставрувати фонозаписи українських народних дум, які були зроблені в 1908 році з ініціативи і на кошти Лесі Українки. На валиках, де записано думи від кобзарів Лівобережжя, виявився і запис голосу Лесі Українки.

На замовлення львівської організації товариства охорони пам'ятників історії та культури Всеукраїнська студія грамзапису фірми "Мелодія" взялася реставрувати записи. Опрацьовано вже половину тих валиків, що збереглися (з 120 уціліло тільки 60). Реставровано також і запис голосу Лесі Українки. З магнітофонної стрічки голос її чути багато виразніше, ніж з воскового валика.

Добре піддалися реставрації фонозаписи дум у виконанні І. Гончаренка (записала сама Леся Українка), І. Кучугури-Кучеренка, П. Древиченка, М. Кравченка і особливо кобзаря Пасюги.

У дні ювілейних свят усі шанувальники поетеси зможуть придбати платівку з її голосом.

НОВИЙ ФІЛЬМ

Розпочато зйомки документального фільму про життя славного українця, відомого вченого-конструктора космічних кораблів Сергія Корольова.

УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТИ ВЧЕНОГО

В Дніпропетровському історичному музеї, який носить ім'я Д. Яворницького, готуються гідно відзначити 115 років від дня народження цього видатного вченого.

Незабаром вийде з друку збірник музею, в якому висвітлюється діяльність відомого історика і музезознавця.

Нещодавно видавництво "Наукова Думка" випустило цікаву книжечку кандидата історичних наук І. Гапусенка, присвячену Д. Яворницькому. В ній описано життя і наукову творчість вченого, подано бібліографію його праць з історії, археології, етнографії, фольклору України. Будинок, де жив Яворницький, перетворено в меморіальний. Заплановано на його могилі поставити надгробний пам'ятник, проєкт якого погодився виготовити скульптор В. Бородай.

НАВКОЛО СВІТУ

ТОКІО ЧЕКАЄ ЗЕМЛЕТРУСУ

Деформації земної кори в Токійській бухті, які збільшуються з кожним роком, змусили японських вчених скласти неприємний прогноз: протягом найближчого десятиріччя столиця Японії може зазнати землетрусу силою до семи балів. Під час останнього великого землетрусу 1923 року в Токіо загинуло 145,000 чоловік, переважно від пожеж, які спалахнули тоді в місті. Населення Токіо становило тоді 4 мільйони чоловік, тепер воно збільшилося майже втричі. Отже, наслідки землетрусу можуть бути набагато небезпечнішими. Та сейсмологи сподіваються, що цього разу наступ землетрусу вони зможуть передбачити мінімум за кілька годин.

КОНІ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО

Породу диких коней, що були відкриті і описані Пржевальським у степах Монголії, вважали вимерлою. Але зовсім недавно один угорський дослідник, який працював у високогірних степах Монголії, знайшов невеликий табун диких коней Пржевальського.

МУЗЕЙ КОМАХ

Біля Токіо будується найбільший інсектарій у світі (приміщення для комах). Там буде зібрано представників усіх континентів. Усі комахи матимуть свої помешкання: тут стоятимуть будиночки для світляків, сарани тощо.

ВІРУС У ПЕЧІНЦІ

Італійським лікарям пощастило виявити вірус гепатиту в печінці хворих дітей. Тепер, очевидно, стане можливим виготовити вакцину проти цього захворювання.

ХОЛОДИЛЬНИКИ У КИШЕННЯХ

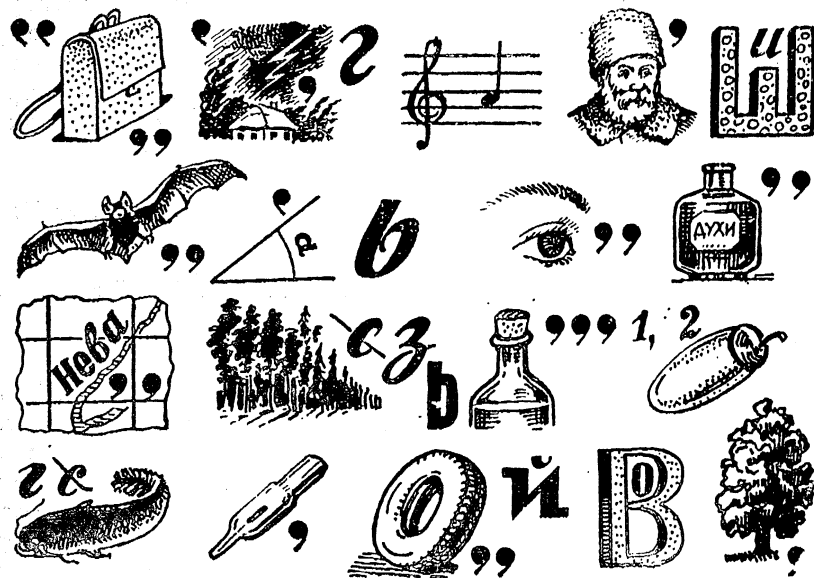
В Японії випустили новий спеціальний одяг для зварників. У ньому є кишень, куди кладуть брикети сухого льоду. Під постільно випаровується і створює прийнятну прохолоду, захищаючи тіло робітника від перегріву.

АВТОМОБІЛЬНИЙ ДАХ ІЗ СКЛА

Англійський завод Ровер випустив модель автомобіля, дах якого зроблено із скла. Для цього використали новий сорт скла — продукцію заводу відомого склоконцерну "Триплекс". Це скло має багато позитивних якостей: поглинає тепло, притишує звуки і завдяки ледь зеленуватому забарвленню не відбиває світла.

НОВА МЕТОДИКА ОПЕРАЦІЇ НА СЕРЦЕ

Група хірургів у шведському місті Еребро працює над розробкою методики операції на серці. Замість видалення хворого серця, як це робиться під час пересадки, хірурги "оновлюють" його, прищеплюючи кровоносні судини, взяті з інших органів пацієнта. Таким способом оперовано в Швеції сорок хворих. Усі операції пройшли успішно.

ПОВЧАЛЬНИЙ РЕБУС

Прочитайте в цьому ребусі народне прислів'я, яке вжив І. Котляревський в "Енеїді".

СКІЛЬКИ МЕНІ РОКІВ?

Коли моєму батькові був 31 рік, мені було 8 років, а тепер батько старший за мене вдвоє. Скільки років мені тепер?

ТРЕБА ЗМІРКУВАТИ

У кошику лежить 5 яблук. Як поділити ці яблука між п'ятьма дівчатками, щоб кожна дівчина одержала по одному яблуку і щоб одне яблуко лишилось у кошику?

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ МУЗИКУ?

1. Хто з українських композиторів назвав збірку фортепіанових творів "Перші думки несмілого музиканта"? 2. Кому присвятив П. Козицький хор "Пісня про пісню"? 3. Як називався балет М. Вериківського "Бондарівна" в першій редакції? 4. Пригадайте симфонічну поему К. Данькевича, в заголовку якої стоїть ім'я великого українського поета.

5. Кому з видатних австрійських композиторів поставлено пам'ятник з таким написом: "Смерть поховала тут великий скарб і ще більш чудові надії"? 6. Хто з польських композиторів майже всі свої твори писав для фортепіано? 7. Що таке балет? 8. Що таке ораторія? 9. Що таке симфонія? 10. Який музичний інструмент є емблемою музикантів?

Відповідь на головоломку "Які тут пісні?" в ч. 183. Умовні знаки — замінники літер утворюються так: три лінії перетяті однією — літера "Т", одна лінія — чотирма лініями — літера "О" і т. д.

Дві пісні: "Гомін, гомін по діброві" і "Вітер віє горою".

КОМПЛІМЕНТ?

Бальзак був запрошений на вечірку з нагоди 50-річчя однієї високопоставленої аристократки. Численні гості пошепки глузували з приводу того, що ювілярка применшує свій справжній вік, адже п'ятдесят їй минуло вже давненько.

Письменник, почувши ці розмови, підійшов до господині й, чемно вклонившись, тихенько промовив:

— Мадам, не вважайте це за тривіальний комплімент, але я мушу вам сказати одверто, що від одного свого п'ятдесятиріччя до другого ви стаєте все молодшою й гарнішою!..

БАТЬКИ І ДІТИ

Батько видатного німецького композитора Фелікса Мендельсона-Бартольдї був досить скромною й малопомітною людиною. Гучна слава сина вкрай вразила його. І на запитання одного свого знайомого, як він ставиться до цієї слави, Мендельсон-Бартольдї-старший відповів:

— Розумієте, коли я починав життя, про мене було відомо, що я син свого батька. Тепер, на схиленні життя, мене знають виключно як батька свого сина.

ЧАС І ГРОШІ

Французький драматург Трістан Бернар звернувся по допомогу до одного дантиста. Дізнавшись, що видалення одного лише зуба коштує двісті франків, іменитий пацієнт дуже обурився:

— Двісті франків? Але ж ця процедура триває лише якихось дві хвилини!

— О, будь ласка, — відповів дантист, — якщо ви бажаєте, я можу робити це значно повільніше!..

НЕДОСВІДЧЕНИЙ ХВОРИЙ

Видатний німецький лікар професор Фреріхс був досвідченим клініцистом і чудовим викладачем, але він мав одну ваду: був страшенно неуважний. Якось, готуючись до лекції про шкарлятину, він звелів привезти в аудиторію одного хворого, але, як звичайно, переплутав ім'я, і йому привезли іншого пацієнта.

Той, почувши під час лекції, що Фреріхс розповідає студентам про шкарлятину, вигукнув:

— Пане професоре, але ж в мене немає ніякої шкарлятини!

— Мовчіть! — гримнув на хворого Фреріхс. — Що ви розумієте в медицині?!

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

Г У М О Р

Порада

— Докторе, зі мною коїться щось недобре. Уранці, вставши з постелі, я почуваюся кепсько, але через чверть години все минає. Що ви можете мені порадити?

— Вставайте на чверть години пізніше.

Причина

— Через що тебе посадили, Іване?

— Через нежить. Я чхнув, і сторож прокинувся.

Засіб проти левів

Ернеста Гемінгвея, коли він повернувся з Африки, спитали:

— Чи то правда — коли ходити з ліхтарем, левів можна не боятися?

— Це залежить від швидкості ходи, — відповів письменник.

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street

Toronto 9, Ontario

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа фортнєсів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі
на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

—о—

— Ти неможливий! Через твою неслухняність я сивію.

— А ти, мабуть, теж була неслухняною малою, адже бабуся зовсім сива.

—о—

— Знаєш, матусю, ти краще не читай цієї книжки.

— Це чому ж, доню? Вона мабуть цікава. Адже я бачила, як ти не відриваючись прочитала її від початку до кінця.

— Так то ж я, а не ти! Адже в мене виховання не таке, як у тебе!

—о—

Син одержав з історії одиницю. Мати обурилася:

— Я сама особисто поговорю з учителем! Звідки моєму Лесикові знати, що було двісті років тому?!

—о—

— Тату, чого це в тебе щокорознесло?

— А це, серденько, гедзь мене укусив.

— А що таке гедзь?

— Гедзь? А це бачиш, така муха, що на худобу сідає.

—о—

Шкільний твір десятилітнього хлопчика про свого батька: "Мій батько може злізти на найвищу гору, переплисти найширше море і перемогти найсердитішого тигра. Мій тато може все! Але у нього бракує часу на все це, бо він повинен допомагати мамі витирати посуд".

Е. ДУМИН

пропонує

СВОЇМ КЛІЄНТАМ

ВИБІР ЧОЛОВІЧОГО

і

ХЛОП'ЯЧОГО ОДЯГУ

на осінній та зимовий
сезон.

550 QUEEN ST. WEST

Toronto, Ont.

Tel.: 364-4726

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

Виправдання

Батько: Ми з мамою подарували тобі папугу не для того, аби ти навчив його лайливих слів!

Син: Я не винний! Він перший сказав мені: "Ех, ти мерзотнику!"

Мрії

Під мостом сидять двійко волюцюг.

— Щоб ти зробив, якби виграв мільйон доларів? — запитує один.

— Збудував би міст.

— Міст? Навіщо?

— Завжди приємніше спати під власним мостом.

Любитель природи

— Як вам подобається цей водоспад?

— Надзвичайно ефектний! Феноменальний! Красивішої піни не побачиш навіть на пиві!

Geo. BALABUCHA

CARPENTRY WORK

ROOFING

PAINTING

and

DECORATING

R. R. 1, Hyde Park, Ont.

Phone: 471-8431

After 5:00 p.m.

If not delivered please return to:

MOLODA UKRAINA

Postal Station "E", Box 8
Toronto 173, Ontario, Canada

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

вітальень, спальень, їдалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST

Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА І

Чищення і напруга форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до **8%**
за заощадження
- Малі і великі, особисті
і моргеджові позички
- Життєва асекурація
на ошадження до \$ 2.000
позички до \$10.000
- Особисті чеки; чеки для
подорожуючих
- Оплата за газ, електрику,
воду, і телефон
- 20 років на службі Рідного
Народу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ.

**ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
406 Bathurst Street
Toronto 2-B, Ontario**

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

**БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО-ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ**

що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$8,500.000.00
членського майна.

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси забезпе-
чення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів.

Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму укра-
їнському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з
чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну.
Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спор-
товим справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, україн-
ським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку
часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та
англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх
українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим
розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному
природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою
в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649